

Dr. Ramaseter Róbert
Budapest
I. Disztér 2. II. 8.

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

X. évfolyam 215. szám
1929 Szeptember 21 Szombat
* 5699 év Elul 16 *

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Geln No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Az adóemelések csődje

Popovici Mihály pénzügyminiszter hazatérése semmi változást nem hozott az ország pénzügyi életében. A pénzügyminiszter csak befejezőleg tárgyalásokról és kevesetítő kilátásokról nyilatkozott a sajtó képviselőinek. Holott a helyzet javulról sem rózsás. Az ország elmulasztotta az egyetlen alkalmat, midőn a természet nagylelkűsége révén alakom kiálkozott a nemzetgazdaság borzalmas válságának legalább kis részben való enyhítésére. A legnagyobb fogyasztó réteg, a parasztság, a jó termés következtében regresszálnak volna magát, ha az állam megfelelő időben, megfelelő szervezéssel a szükséges hitelfelvitelével lehetővé tette volna a termés finanszírozását és racionális értékesítését. Nem ez történt. A szövetségi bankok képtelenek bizonyultak a termés értékesítésének megszervezésére, a buza és a kukorica ára fantasztikusan visszaesett. Ugy mellesken megemlítjük, hogy ezért nem volt érdemes a közvetítő kereskedelmet az államilag amúgyis agyonfagyasztott szövetkezetekkel szemben kizárni kormányrendelettel az évi gabonakampányból és ugyancsak per tangensin állapítsuk meg, hogy súlyos hiba volt, végzetes hiba a szövetkezetek teljesítésének, mert ennek következményeit szenved most nemcsak a kereskedelem, hanem a jó termés zsírjában megfúló parasztság, hanem az egész nemzetgazdaság. Dehát így kívánta ezt a kormány agrárprogramja és az ország vigasztalhatja magát azzal, hogy ha a termést nem is sikerült értékesíteni, de a princípiumok integritásán nem esett esorba.

Nem lehet ugyanezt elmondani azonban a kormány pénzügyi politikájáról. A lapok szerint Lugosanu miniszterétől a pénzügyminiszter társnői is kifizették a külföldön egy kétmilliárd lejese kölcsön felvételére vonatkozólag, amely kizárólag az 1929. évi költségvetési deficit fedezésének céljait szolgálja. Hogy sikerült-e fog-e ezt a kölcsönt lekötni, vagy sem, ez még a jövő titka. Bizonyos, hogy a nemzetközi pénzpiac mai helyzete nem kedvez túlságosan a hasonló természetű kölcsönöknek és ha sikerülne is történetesen Lugosanu missziója, kétségtelen, hogy Románia drágán fogja ezt az expediens-kölcsönt megfizetni. De nem is ez az, amiről szólni akarunk. Az elmúlt év decemberében, a hónap végén összeülő parlament, az utolsó órában szavazta meg az 1929. évi költségvetést, midőn Popovici pénzügyminiszter beszédében biztositotta a honatyákat arról, hogy a stabilizáció nyomán fellendülő gazdasági tevékenység lehetővé fogja tenni az államnak a felemelt adók révén a költségvetési deficit elkerülését. Az optimista noviciusokból álló kamara teljesen szavazta meg a pénzügyminiszter adóemelési javaslatait, bár mértékadó körök nem szüntek meg hangoztatni, hogy a stabilizáció várható jótétményeit erre az esztendőre leszámítani legalább is korai és hogy a több esztendőss irtózas gazdasági depresszió következtében az ország ebben az évben sem lesz képes a 37 milliárd 700 millió lej kitévő költségvetést elmentetni. Ahhoz, hogy az ország gazdaságilag fellendülhessen, éppen ellenkezőleg, arra lett volna szükség,

hogy lélegezethez engedjék jutni az adópréssé fojtogató karjai között vergődő adófizetőket. A háború óta talán egy kivételével, az összes költségvetések deficittel zárultak és valóban rendkívül erősödő zöld szemüveg volt szükséges ahhoz, hogy a pénzügyminiszter rendkívül teljesítő képességgel várjon az országtól 1929-ben, ha az 1928. évi költségvetés öt és félmilliárd lej deficittel zárult. Az év háromnegyed része már eltelt. Hiába volt a több mint 6 milliárd lej kitévő teher, amelyet az új kormány az országra vetett. Az újabb deficit, amely veszélyeztetheti a stabilizáció sikerét és a nagy kölcsön második, beruházási tranjának lekötését, — egyre fenyegetőbb konturokban rajzolódik fel a pénzügyminiszter asztalára. Hiába emelték fel előzőben kétszer az adókat, hiába volt a szakértő Charles Rist jelszava: »Des oeconomies et des impôts« — kiderült,

hogy az adókat nem lehet behajtani és a takarékoságot sem lehet a végtelenségig fokozni. Az előbbi főleg a gazdasági, utóbbi részben politikai okokból. Revidálni kell tehát az eddigi direktívákat. Lugosanu miniszterelnökségi alminiszter kölesönt keres a külföldön, hogy a legjobb esetben kétmilliárd lej kitévő deficit fedezhető legyen. Az ilyen kölcsön, amely nem beruházásokat szolgál természeténél fogva inproduktív és épen ezért nagyon drága, nem beszélve arról, hogy feltételei uszarakölcsönyszerűen szigorúak.

Ugyanakkor pedig az 1930. évi költségvetést már »komprimálják«, a pénzügyminisztériumban, azaz az új budget elkészítésénél a reálisan várható bevételekhez fogják szabni a kiadásokat. Tévedés volna hinni, hogy 37 milliárd lej — az ezévi költségvetés összege — olyan summát reprezentál, amelynek keretén

belül kielégítést nyerhetnek a megnagyobbodott Románia összes szociális és kulturigényei. Azt sem szabad szem elől tévesztetni, hogy a kiadások csökkentése elsősorban a beruházások redukálását jelenti, ami viszont a gazdasági lehetőségek csökkentését és a munkanélküliek számának szaporodását vonja maga után. Annak a kálváriának tehát, amelyre Bratianu Vintila indította el az ország gazdasági életét, koránt sincsen még vége. 1929-re azonban csúnyán ráfizettünk. Nemcsak a felemelt adók és a haljatlannul megszigorított adóbehajtások terrorját kellett az országnak elszenvednie, — mint kiderült, hiába — de most egy uszarakölcsön terheit is kénytelen lesz az állam magára vállalni. Holott mindez legalább részben elkerülhető lett volna, ha pénzügyeink vezetői számoltak volna az országra sulyosodó gazdasági válság tényleges méreteivel. (k. r.)

Megkezdték a kártérítések folyósítását a palesztinai zavargások károsultjainak

Általános moratoriumot léptettek életbe Palesztinában. Az arab előke-lőségek a főmuftit vádolják a zavargások előidézéséért. A kormány elengedte Tel Aviv 75.000 fontos adósságát. Passfield gyarmatügyi miniszter reméli hogy a zsidó nép folytatni fogja országépítő tevékenységét

Szigoru intézkedésekkel akadályozzák meg az újabb provokálásokat

(Newyork, szept. 20. — Az Uj Kelet (ud.) Capper amerikai szenátor felhívást közöl az amerikai sajtóban, amelyben hangsúlyozza, hogy az amerikai nép támogatja a zsidóságnak az a törekvését, hogy Palesztinában nemzeti otthon teremtsen magának. Az egész világ tartozik annyival a zsidó népnek, hogy kötelességének tartja támogatni a palesztinai zsidó építómunkát. A szenátor javasolja, hogy az Egyesült Államok nevezzenek ki egy bizottságot, amely a zsidó nemzeti otthon kérdésével foglalkozik s dolgozzon ki egy aktív programot a cionista eszmé megvalósításának támogatására.

London, szept. 20. — Az angol kormány hoz érkezett jelentések szerint Palesztinában a helyzet még mindig olyan természetű, hogy bizonyos aggodalomra ad okot. A hatóságok, hír szerint, tudomást szereztek arról, hogy arab bandák újabb összetűzések kiprovokálását tervezik s ezért a nagyobb városokban nemcsak a fegyverviselést tiltották el, de be-tiltották az utcákon, köztereken sétábot viseletét is. Többhelyütt házkutatást tartottak nem engedélyezik. A karhatalmi közegek széles hatáskört kaptak. Az utcák rendjének biztosítására bárkit le-tartóztathatnak, ha viselkedése fenye-getné a közrendet.

A Daily Mail jeruzsálemi tudósítójának közlése szerint Haifában a hatósá-

gok számos kommunistát letartóztattak. Azt hiszik, itt a zavargásokat a kom-munisták is elősegítették. A hatóságok-hoz érkezett jelentések arról is hírt ad-nak, hogy az orosz bolsevikiek Palesztina területén kívül szervezik meg a

rendbontási törekvéseket. Bizonyítékok vannak különösen a mekkai szovjetkon-zulátus ellen, ahol rendszeresen igyekez-nek kihasználni az arabok vallási fanatizmusát és időnkint Palesztina felé irá-nyítják az arabiai lakosság ellenszenvét.

A cionista Aktionskomité és az Agency küldöttsége a gyarmat-ügyi miniszternél

London, szeptember 17. — Lord Passfield gyarmatügyi államtitkár szeptem-ber 12-én fogadta a Jewish Agency adminisztratív bizottságának és a cionista Aktionskomitének közös küldöttségét. A deputáció tagjai: d'Avigdor Goldschmid, Brodetsky professzor, Miss Nettie Adler, Dizengoff, Ussischkin, Farbstein, Motzkin, dr. Soloweitschik, Gedalia, Bublik és Orhberg. A küldöttség nevében d'Avigdor Goldschmid, Brodetsky professzor és Dizengoff elismeréssel nyilatkoztak arról, hogy a központi kormány milyen elhatá-rozottsággal és gyorsasággal tette meg a szükséges intézkedéseket a legutóbbi krízis alatt. Hangsúlyozták azonban, hogy az események mégis aggodalmas ér-zést váltottak ki, hogy 8 évvel a béke után egy ilyen fajta felkelés előfordulha-tott. Mint a zsidóság nagy részének képviselői, amely vagy közvetlenül, akár pedig a Palesztinába való bevándorlás és az ottan befektetett tőkék révén szoros-kapcsolatban van az országgal, a delegá-ció tagjai a kormánytól biztosítékot kér-tek abban az irányban, hogy a jövőben előre meg fogja védeni Palesztinát az ilyen események bekövetkezésétől. Olyan ígéretet kívánnak, amely feljogosíthatná őket arra, hogy barátait és híveiket a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépíté-

sének folytatására és az országépítő mun-ka fokozására hívják fel. Dizengoff, Tel-Aviv polgármestere, Pa-lesztinában szerzett 35 évi tapasztalatai-ra való hivatkozással azt hangsúlyozta, hogy normális időkben az arabok és zsi-dók között Palesztinában a legkínzóbb viszony szokott fennállni, és annak a reményének adott kifejezést, hogy ez az állapot rövidesen helyre fog állni.

Az építómunka elismerése

Lord Passfield válaszában kijelentette, hogy a brit kormány számára nem létezhet olyan kérdés, amely miatt letenne a Palesztina mandátumot, vagy eltérne a Balfour-deklarációban kifejezésre juttatott azon politikájától, hogy Palesztinában megkönnyítse a zsidó nép nemzeti otthonának felépítését. Elismeréssel adó-zott a zsidók által Palesztinában létrehozott praktikus eredményeknek, amelyek nemcsak a zsidók számára, hanem az ország arab lakossága szempontjából is áldásosnak tart. Meggyőződéssel re-méli, hogy ezt a tevékenységét a zsidóság folytatni fogja. Azt azonban le kell szö-gezni, hogy az ország fejlődése annak felvevőképességétől függ. Teljesen méltá-nyolja a biztonság kérdéssére vonatkozó lag előterjesztett szempontokat, de egyé-

len kormány sem tud egyetlen országban sem abszolút igéretet tenni arra, hogy a nyugalmat sohasem fogják megzavarni. Biztosítja azonban a küldöttséget, hogy a brit kormány komolyan gondoskodik a rend fenntartásáról Palesztinában és mindent, ami hatalmában áll, meg fog tenni, hogy a további rendezéseket megakadályozza. Megéri, hogy a közbiztonság tekintetében szükség van az eddigi rendszabályok megváltoztatására. Ez különösen a rendőrségre vonatkozik, amelyet éppen most erősítettek meg 100. Angliában toborzott rendőrrel. Ezek a rendőrök néhány nappal ezelőtt már el is indultak Palesztinába. Még száz ilyen rendőrt vettek fel és fognak lehető legrövidebb időn belül Palesztinába küldeni.

A zavargásokban résztvevő arab falvak teljes vagyonukkal felelnek az okozott károkért

Jeruzsálem, szeptember 17. A palesztinai Official Gazette rendkívül kiadásban közli, hogy A. Abramson kerületi biztost speciális megbízással kormánybiztossá nevezték ki azon területekre, ahol az 1926 évi kollektív büntető-rendelet alkalmazására fog sor kerülni. A hivatalos lap másik helyén a kormány közli, hogy egyes falvakat és községeket teljes vagyonukkal közösen és együttesen fogják felelőssé tenni a rombolásokért és az okozott károkért. A rendelet értelmében a kárvallottak egy hónapon belül kötelesek kártérítési igényüket bejelenteni.

Visszaköltöztetik a menekülteket

A rendelettel kapcsolatban Jeruzsálemben úgy tudják, hogy Chancelor főkommandó eljuttatott kért Londonból a palesztinai kormány részére, hogy teljes kártérítést adjon minden olyan esetben, ahol erre szükség van. A palesztinai kormány hirdetését tért közre, amelyben hajlandónak nyilatkozik arra, hogy a károsultak részére előleget folyósítson a kártérítési összeg terhére. A jeruzsálemi egészségügyi departament élelmiszereket osztott szét a zsidó menekültek között. Használóképpen intézkedés történt abban az irányban, hogy a menekülteket fokozatosan visszaköltöztessék lakóhelyükre.

Tel-Aviv rohamos fejlődés előtt

A tel-avivi várositanács a Palesztina kormánytól hivatalos átiratot kapott, amelyben ez azt az elhatározását közli, hogy Tel-Aviv város hetvenötezer fontot költve adósságot teljesíti. Ezzel az intézkedéssel a palesztinai Jisuv egyik legrégibb követelését teljesítette a kormány. A városi tanács polgármestere, aki jelenleg Londonban tartózkodik, a hír vételekor kijelentette, hogy most, miután a kormány lemondott a hevenőt-

világosítást nyújtani, annyit azonban mégis közölhet, hogy ezeket csak akkor vonják vissza, ha ezt nyugodt lélekkel lehet majd megtenni. Egy hozzá intézett kérdésre Lord Passfield még kijelentette, hogy a Palesztinába kiküldendő vizsgálóbizottság gyűlései nem lehetnek nyilvánosak olyan értelemben, hogy azokon a sajtó képviselői és a közönség mindig jelen lehessen. Az ügyrendi kérdésekben maga a bizottság fog dönteni, de nem kételkedik benne, hogy a tárgyalások igen is nyilvánosak lesznek olyan értelemben, hogy azon mind két fél képviselői részt fognak venni. Végül a gyarmatügyi miniszter Dizengoffi polgármesternek a palesztinai arab-zsidó viszonyra kapcsolatos kijelentésére vonatkozólag annak a reményének adott kifejezést, hogy ez a barátságos viszony rövidesen ismét helyre lesz állítva, annál is inkább, mert Palesztina jövője attól függ, hogy a két nép békében és barátságban éljen egymással.

ezzer fontos költséson visszafizetéséről, a város rohamos fejlődése biztosítottak látszik.

Elkobozzák a fegyvereket

A szeptember 13-iki, pénteki nap, amely a zavargások kitörése óta a negyedik mohamedán heti ünnepnap volt, Jeruzsálemben a legteljesebb nyugalomban telt el. A mesetekben megtartották a tradicionális pénteki szelambikokat, amelyek Jeruzsálemből és a környékből falvakból összesen mintegy négyezer ember vett részt és nem huszezer, mint a kritikus augusztus 23-iki pénteken. A Jeruzsálem felé vezető utakon katonai őrszemek voltak, amelyek a városba érkező araboknál megőrzést végeztek, hogy nem hoztak-e magukkal fegyvereket. A fegyverek felkutatása egyébként, intenzív módon tovább folyik. A rendőrség az elmúlt pénteken lefoglalt egy hiszteszakkokkal megrakott szekeret, amelynek átkutatása alkalmával kiderült, hogy számos fegyvert és sok municiót rejtettek el benne.

A sommásan jötköző statárális bíróságok huszonegy arabot, akiknél Hukda és Kaszinie kolonákról elrabolt holmit találtak, egyenként hat hónapig elzárásra ítélték.

A kormány hivatalos lapja rendeletet tett köze, amely szerint a zavargások ideje alatt esedékesé vált tartozásokra, válladosságokra moratoriumot engedélyez. A fizetési határidő Jeruzsálemben szeptember 26-ig, Hebronban pedig október 22-ig tart.

Az arab előkelőségek akciója a főmúfti ellen

Elénk feltűnést keltett a jeruzsálemi zsidó körökben az a hír, hogy előkelő arab vezetők azzal a kéressel fordultak a kormányhoz, hogy a jeruzsálemi főmúftit, aki véleményük szerint elsősorban bünök a Palesztinában lejáratott katasztrófaért vonja felelőségre. A jaffai Elakdan című arab újság közlése szerint a Hebron-

melletti Agour nagy arab község előkelőségei gyűlést hívtak össze, amelyen Hadzs Emin Husseini főmúfti ellen foglaltak állást. A gyűlés összes résztvevő nyilatkozatot írtak alá, melyben kijelentették, hogy a hebronai vérfürdő a főmúfti igazgatására vezethető vissza. Az arab újság jelenté-

Resica és Hátszeg zsidóságának tiltakozása a palesztinai események ellen

A palesztinai események fölötti felháborodás még változatlanul él az erdélyi és bánáti zsidóság lelkében és ennek megnyilatkozásaként a Zsidó Nemzeti Szövetség most is naponta kapja az ország legkülönbözőbb részeiből a tiltakozó gyűlések megtartásáról szóló jelentéseket és tiltakozó határozatokat.

Resicán a zsidó hitközség külön közgyűlési határozatban fejezte ki legerélyesebb tiltakozását az épülő Palesztina ellen elkövetett arab támadás ellen.

Az ugyszólván száz százezerben nemzeti alapon álló hátszegi zsidóság szeptember 15-én este tartotta meg tiltakozó gyűlést a palesztinai eseményekkel szemben. Az ülést dr. Deák Lajos hitközségi elnök nyitotta meg lendületes szavakkal és a hitközség tagjainak nevében mely fájdalomnak adott kifejezést a gyászos események fölött. Ezután Berger főkéntor elénekelt az El-molá-rachamimot. Hátszegi-Zuckermanné Ernő, az Új Kelet bukarosti szerkesztője tartott ezután hosszabb beszédet, amelyben ismertette az események előzményeit, lefolyását és a helyzet mai állását, rámutatva arra, hogy csak a tömeges kivándorlás által elérhető többség lesz alkalmas annak megakadályozására, hogy hasonló események a jövőben elő ne fordulhassanak.

A tetszést kiváltott előadás után Hirsch Adolf határozott szavakkal el. Vör Andor „Uttörők” című költeményét. Abraham József, a cionista helyi csoport elnöke bejelentette egy a helyi csoport, mint felkérésre a Zsidó Négyelet nevében is csatlakozását a tiltakozáshoz. Rövid beszéde keretében azon reményének és hitének adott kifejezést, hogy a kijelölt mártírvér áldást fog hozni a zsidó népre. Végül Gottlieb Mendel felolvasta a gyűlés ha-

se szerint más arab előkelőségek bejárnak a falvakat és ugyancsak aláírásokat gyűjtöttek a jeruzsálemi főmúfti ellen. Az erősen nacionalista Elakdan természetesen felháborodással ír az arab notabéliségek akciójáról, akiket az arab-ügy árulóinak és a cionisták rabszolgáinak nevez.

tározati javaslatát, amely így hangzik:

„Hátszeg zsidóságának mely megdöbbentéssel értesült a Palesztinában lejátszódott gyászos eseményekről és úgy érzi, hogy nem maradhat el a világ zsidóságától, hogy a világ zsidóságát a léle telhető módon kifejezésre ne juttassa. A világon szétszórtan élő zsidóság külön-külön elhangzott tiltakozása egységesen fogja beleszoktatni az egész világ felébe, hogy senki és semmi nem tántoríthat el bennünket attól, hogy Herz álmát megvalósítsuk és feleltsük Ossz-hazánkat. És nem lesz olyan akadály, amelyet ne győzzünk le ebben a szent, nagy akaratban.

Mint a világ zsidóságának egy kis töredéke, Hátszeg zsidósága ezeket jelentő be válaszul a palesztinai embertelenségekre és kéri az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséget, hogy ezt az illetékes fórumhoz juttassa el. Hátszeg zsidóságának az az érzése, hogy az eddigi palesztinai angol adminisztráció végzetesen befolyásolta az új születő zsidóság hőrozu min káját és úgy hiszi, hogy ennek gyökeres átszervezését a Cionista Szervezetnek a legerélyesebben követelnie kell. Végül Hátszeg zsidósága csatlakozik azon közbírához, hogy Palesztinában állítsanak fel a zsidó légió, amely egyedül biztosíthatja az új Zsidó Állam felépítésének zavartalan menetét.

A határozati javaslatot felolvasás után, amelyet egyhangúlag fogadtak el és amelyet a Helyi csoport nevében Abraham József, a Halközség nevében dr. Deák Lajos, a Négyelet nevében Stern Edmundné, a Mizrachi nevében Tauber Izrael írt alá, a gyűlés a Hatkva hangzaj mellett lelkes hangulatban oszlott szét.

Egy év alatt 52 millióval gyarapodott Kolozsvár város vagyona

Cluj-Kolozsvár, szept. 20. — Az Új Kelet tud.) — A város gazdasági hivatala nagyon érdekes kimutatást terjesztett be a városi tanácshoz. Ez a kimutatás teljesen felülélt mindazokat az ingó és ingatlan vagyonok értékét, amelyek jelenleg a város tulajdonában vannak és, ha kétségtelenül, talán magunk sem hinnők, hogy olyan gazdagok vagyunk. A város vagyona jelen pillanatban nem kevesebb, mint 1 milliárd 127 millió 390 ezer 207 lej és 25 banit tesz ki. 1927-ben a város vagyoni állapota 1 milliárd hetvenöt millió 380 ezer 237 lej és 33 banit tett ki. Egy év alatt Kolozsvár városa vagyoni tehát nem kevesebb mint 52 millió 9469 lej és 92 banival gyarapodott.

A vagyoni kimutatás különben részleteiben is igen figyelemre méltó adatokat tartalmaz. Az áttekinthetőség kedvéért a kimutatás két részre oszlik. Az első a produktív vagyont értékeli fel, a második rész viszont az improduktív vagyont pénzbeli értékéről nyújt tiszta képet. A város ezek szerint 642 millió, 517 ezer 28 lej, 66 banit produktív tőke felett rendelkezik. Ez az összeg különböző vállalkozásokba van befektetve s pontosan a következőképp oszlik meg: A városnak 101 épülete van, melyek értéke 181 millió, 337 ezer, 350 lej. Nyolc városi üzem, illetőleg műhely van állandóan működésben, ezeknek értéke 302

millió, 342 ezer, 354 lej 53 banit. A vízartányok értéke 3 millió, 701 ezer 97 lej, 60 banit. Az uccai kútak és vízcsapok száma 56, értékük pedig 90 ezer 600 lej. A lefektetett kanális csövek értéke 36 millió, 70 ezer, 570 lej 86 banit, viszont a vízvezeték csövek értéke 42.958.815 lej 97 banit. Hevenként különböző helyen van földművelésre alkalmas birtoka a városnak. Ezeknek a területé összesen 125 hold, 1273 öl, értékük 17 millió, 495 ezer 210 lej, 72 zenkét érdeke van a városnak, amelyek 6365 hold és 1101 ölnyi területet foglalnak el, értékük 58 millió 521 ezer, 028 lej, 96 banit. Az improduktív, ugynevezett hull vagyont, szintén hatalmas összegeket képvisel. Van 32 darab emlékműünk, szobrunk, illetőleg emléktáblánk. Ezeknek az értéke 17 millió, 330 ezer lej. A város terének, uccáinak az értéke 226 millió, 749 ezer, 60. Az uccák burkolatának értéke majdnem ugyanannyi: 213 millió, 415 ezer, 894 lej. A közgazdasági felszerelések és gépeknek értéke 543 ezer, 478 lej. Az igazsálatok értéke 452 ezer lej. A város gabona és takarmánykészletének az értéke 798 ezer, 256 lej, 20 banit. A vízművek felszerelése 3 millió 448 ezer, 440 lej és 50 banit. A fővárosi vízművek értéke 840 ezer 354 lej, 23 banit, a különféle nyersanyagok 102 ezer 977 lej 50 banit, az ingóságok pedig 21 millió 192 ezer 218 lej, 16 banit képviselnek.

Tisztelettel közöljük, hogy **LONDON-ból kabát- és costum-anyagok: Tweed, Ziblikascha, Velutin és Duvetin, PÁRIS-ból ruhaanyagok: Charmolin, Crepella és bársonyok, selyem anyagok: Tiflis, Crepsalen, Crepgeorgett az összes divatszineken MEGÉRKEZTEK**

Grünwald és Steiner
női divatkülönlegességek áruháza
Cluj, Piața Unirii 12.

Ez aztán a Móka | 20 oldal
Megjelent a Róka | 6 lei.

Iskolatáskák: Papírvászon 95 Lei, vászon 120 Lei, pegamoid 145 Lei, bőr 350-450 Lei, blankbőr I-ma 560 Lei.
Tolltartók 14, 22, 35 Lei.

Aktatáskák bőrből:
Gimnázistáknak 260-340 lei, egyetemi hallgatóknak 380-475-500 Lei. I-ma blankbőrből 530-750 Lei.

Kéte- és fésűáru, ollók, zsebkések olcsó és tartós kivitelben! Reklám árakon!
Emil Schuster Cluj.

MacDonald
zerv
A franci alkalma

London, szept. 20. A hatalmas külpolitikai konferencián az amerikai tengeri hadsereg és a konzervatív párt elismeréssel ígéri a szocialista állampárti államférfi szót be.

hogy a londoni te MacDonal Snowden kín egyhangúlag

Az angol sajtó főnöke a Times elfojtani ellenzékeseiben a műveivel szemben. Az azt kifogásoló programjához a házi döntőbírási szándékát a hozzájáruló bíróság kötelezően zárta a parlament megírásával egyidejűleg. Peru, D. dia kormányai irradékot. Az aláírási és a ratifikációs közigyvet eddigi gatusai irták alá

A néps a Kell

Tudvalevő, ha delegátusai a N. ülésszakán a sz. ülés kapcsolatban tették, hogy a. és a Kellogg-összhangba kell jogi főbizottságban egy albizoz most abban áll. bizottság határozó jegyzőkönyvet terjesztik, s csaségi tanács mestos és végleges angol javaslat

A szárazföldi igen kezdetlegesen a tengeri le. jába is akadályoz imperialista ten

Nem fog
ha rend
Siculia
Kapható mi

Rölgylem!
Csodaszép, fesször és filctétkben, feltűnő
„IDEA
Férfi és női a legújabb modgyári ár
Tovább sap

Selyem Talésin
„S

MacDonaldot és Snowdent a londoni City konzervatív polgárai díszpolgárrá választották

A francia-olasz versengés komplikálja a tengeri leszerelés ügyét. Az alkalmazhatatlannak vált szerződések ügyének tárgyalását a Népszövetség külön albizottsága kezdte meg

London, szept. 20. A munkáskormány hatalmas külpolitikai sikerei a hágai konferencián elért eredmények, az angol-amerikai tengeri leszerelési egyezmény, olyan népszerűsége szereztek MacDonalddal és Snowdennek, hogy még a konzervatív választók jórésze is kitüntető elismeréssel igyeckszik kedvezkedni a két szocialista államférfinek. A két szocialista államférfi személyes sikerének tudható be.

hogy a londoni City képviselőtestülete MacDonald miniszterelnököt és Snowden kincstári kan-cellárt tegnap egyhangúlag díszpolgárrá választotta meg.

Az angol sajtó konzervatív lapjai, különösen a Times, egyébként nem tudja elfojtani ellenzéki hangját bizonyos kérdésekben a munkáskormány cselekedeteivel szemben. A Times legutóbbi cikkében azt kifogásolja, hogy a munkáskormány programjának előterjesztésekor a hágai döntőbíráskodáshoz való csatlakozás szándékát nem jelentette be s most, hogy hozzájárult a hágai nemzetközi döntőbírási kötelező igénybevételének fakultatív záradékához, tulajdonképpen a parlament megkérdése nélkül járt el.

Az angol kormány delegátusainak aláírásával egyidejűleg Franciaország, Csehország, Peru, Délafrika, Ausztrália és India kormányai is aláírták a fakultatív záradékot. Az aláírás bizonyos fentartások mellett történt, amelyek a kölcsönösségre és a ratifikálásra vonatkoznak. A jegyzőkönyvet eddig huszonnégy állam fődelegátusa írták alá.

A népszövetségi alapokmány és a Kellogg-egyezmény

Tudvalevő, hogy az angol kormány fődelegátusai a Népszövetség tegnapi ülésén a szárazföldi leszerelés ügyével kapcsolatban arra nézve is javaslatot tettek, hogy a népszövetségi alapokmány és a Kellogg-egyezményt haladéktalanul összehangba kell hozni. A Népszövetség jogi albizottsága a javaslattal kapcsolatban egy albizottságot küldött ki, mely most abban állapodott meg, hogy az albizottság határozatát és az erre vonatkozó jegyzőkönyvet előbb a kormányok elé terjesztik, s csak azután fog a népszövetségi tanács megfelelő szakértőkkel szabatos és végleges szöveget készíttetni az angol javaslat precizizálására.

Francia-olasz komplikációk

A szárazföldi leszerelés ügye tehát, még igen kezdetleges stádiumban van. Azonban a tengeri leszerelés realizálásának útjába is akadályok gördülnek. Európa két imperialista tengeri hatalma: Franciaor-

szág és Olaszország komplikálják ebben kérdés-komplexumban a kibontakozás könnyűségét.

A Daily Telegraph szerint a francia-olasz imperialista ellentét erősen komplikálja a tengeri leszerelés zavartalanását. Franciaország ugyanis nem hajlandó belemenni abba, hogy Olaszország Földközi tengeri flottája egyenlő erős legyen a francia flottával. Ezzel szemben Olaszország nem hajlandó eltérni, hogy a francia flotta legyen erősebb a Földközi tengeren.

Ez is arra vall, hogy az imperialista államok komoly akadályai nemcsak belpolitikájuk egészséges alakulásának, hanem a külpolitikai viszonyok stabilitásának is.

A tengeri leszereléssel kapcsolatban egyébként japán hivatalos körök az angol kormánytól abban az irányban akarnak interveniálni, hogy a Londonba januárra összehívandó tengeri leszerelési konferenciát februárra halasszák el.

Az alkalmazhatatlanná vált szerződések ügye

A népszövetségi tanácsülés meglehetősen szűke tanácskozásainak napirendjét, mint emlékeztet, pár nappal ezelőtt a kínai fődelegátus egyik érdekes javaslata zavarta meg, mely a Népszövetség hatalmasainak kedélyét meglehetősen felkavarta. A javaslat arra vonatkozólag tett indítványt, hogy az elévült szerződéseket — a népszövetségi alapokmány 19-ik szakasza szerint — a Népszövetség vegye revízió alá.

A kínai fődelegátus javaslata a nagyhatalmaknak Kína területén évfizetkeddel ezelőtt nyert privilégiumaira és koncesszióira vonatkozott, mégis az összes nagyhatalmi, illetőleg érdekelt delegátusok egyöntetű tiltakozását vívta ki maga ellen.

A kínai fődelegátus javaslatainak elfogadása ugyanis, annak ellenére, hogy ezt a népszövetségi alapokmány teszi lehetővé,

szerződések mégsem örökérvényűek s így azt jelentette volna, hogy a nemzetközi az igazságtalan békeszerződések sern azok.

A javaslattal szemben állást foglaló népszövetségi tanácsstagok ellenére is azonban a Népszövetség jogi főbizottsága albizottságot küldött ki a javaslat tanulmányozására. Ennek az albizottságnak tagjai Backer angol, Cot francia, Rolin belga, Piloti olasz, Koch-Wesel német, Apponyi magyar, Adatci japán, Csang-Gsu-Vu kínai és Willeaegs chilei fődelegátusok lettek, akik ma délelőtt ültek össze első tanácskozásukra.

Ezzel kapcsolatban a genfi lapok kiemelik, hogy a kínai delegáció javaslata körül támadt vitában egyik szónok sem helyezkedett a javaslatot elutasító álláspontra.

A legművelebb magatartást Rolin belga delegátus tanúsította, de ő is elismerte, hogy a népszövetségi alapokmány 19-ik szakasza nem lehet holt betű, hanem a nemzetközi együttműködés és béke biztosításának hathatós eszköze kell válnia, noha a kérdés politikai vonatkozásai miatt kényes és alapos megfontolást igényel. (Itt a belga delegátus az igazságtalan békeszerződések revíziójának a Népszövetség előtt is felvetődött kérdésére célzott). A belga delegátus határozati javaslatot nyújtott be, amelyet az eredeti javaslattal együtt a tanulmányi albizottság elé utaltak.

A belügyminiszter elrendelte az antiszemita botrányhősök azonnali letartóztatását

A Patria élesen elítéli az antiszemita botrányokat és szankciókat követel

(Bucuresti-Bukarest, szept. 20. Az Uj Kelet tudósítójától). A belügyminisztérium szigorú rendeletet küldött a hatóságoknak, utasítva őket, hogy teljes erejükkel akadályozzanak meg minden antiszemita excessust. Ugyanakkor utasította a belügyminisztérium a hatóságokat, hogy a csernovitz-bukaresti vonalon történt felháborító botrányok tettesét azonnal tartóztassák le.

Tegnapi számunkban a radauti zsidóverésekkel kapcsolatban sajnálattal konstatáltuk, hogy a kormány sajtója még egyetlen sorral sem emlékezett meg a szomorú eseményekről és nem mondotta meg véleményét erről a kérdésről. Mint egy cikkünk visszhangjaként a kormány kolozsvári felhivatalosa, a „Patria” ma délutáni számában a következő figyelemreméltó cikket közli V. Roda tollából: „Putnán a napokban zajlott le az anti-

szemita liga égisze alatt a cuzist diákok évi kongresszusa. A kongresszus befejezése után a diákleaderok felültek a radauti vonatra és több zsidó utast elvertek.

A diákok tette annál is sajnálatosabb, minthogy az utóbbi időben teljesen megszűntek az antiszemita excessusok. Nagyvárad óta — ahol az akkori belügyi államtitkár, Guta Tatarescu inscenálta a vandálmusok színházát — az egyetemi ifjúság mozgalmá lecsillapodott. A diákok érdeklődése más — emberibb és megértőbb irányokba fordult el. És az uccai harcokat a könyv offenzívájával cserélték fel. Kezdetét vette a román diákságnak egy termékeny korszaka. Nagyszombati és nemzeti-pasztopárti kormányok is érdeme az, hogy a helyes utra térítette vissza a diákságot és megmutatta neki igazi hivatását. A kisantant hatal-

mas szervezetébe való összeforradás legfőbb bizonyítéka annak, hogyan akarja a mi ifjúságunk folytatni küzdelmét: nagy nemzeti célokat követve és nem jelentéktelen és számító emberek szolgálataiba állítva magukat.

A példa világos és kategorikus. Ha Radautiban mégis történtek antiszemita excessusok, ez azt jelenti, hogy még vannak emberek, akik ahelyett, hogy zgatják és személyi érdekeiknek rendelik lá az ifjúságot, utmutatás helyett, Joaitescu alminiszter megígérte, hogy azonnal el fog járni a verekedő diákok ellen s alkalmazni fogja az őket megillető zankciókat. Ugyanakkor pedig felelősséget fogják vonni a hatóságok, amelyek em tudták megakadályozni ezeket az excessusokat, hogy a jövőben többé meg ne ismétlődjenek.

A feszült helyzet miatt az idegenek pánikszerűen menekülnek Bécsből

A Heimwehr mai gyűlésén az alkotmányreformot fogja követelni. A szocialisták is állandó gyűléseket tartanak

Bécs, szept. 20. — Az osztrák alkancellár megnyugtató nyilatkozatai ellenére, melyek szerint a Heimwehr okvetlenül kedését és fenyegetéseit nem kell komolyan venni, az osztrák fascisták holnapra gyűlést hívtak össze, amelyen ismertetni akarják azokat a követeléseket, melyeket pártjuk az alkotmányreformmal kapcsolatban velt programjába. A gyűléssel kapcsolatban a Heimwehr garantálta a tüntetés nyugodt lefolyását s arra vonatkozólag is nyilatkozott, hogy a pártívek nem fognak zárt sorokban a gyűlés színhelyére felvonulni.

Egyébként a Heimwehr vezetőségi köréből nevezetesen mondják azt a híresztelést, mely szerint a vidéki központokban szeptember 29-én tartandó gyűlések a négy irányból Bécs felé irányuló felvonulást céloznak.

A fascisták mozgólódásaival egyidejűleg a szociáldemokraták is permanens üléseket tartanak. A bécsi szociáldemokraták tegnapi ülésén Soitz polgármester

mondott hatalmas beszédet, amelyben azt hangsúlyozta, hogy a szocialista párt nyugodtan és tárgyilagosan fogja elbírálni az alkotmánytervezeteket. A párt nagyon szeretné, ha ezzel a kérdéssel gyorsan lehetne végezni, hogy ezáltal a parlament a sokkal fontosabb gazdasági és szociálpolitikai problémákkal foglalkozhassék.

A jobboldali Neues Wiener Journal Seitz polgármester beszédét visszavonulásként minősíti, míg az Extrablatt a feszültség némi enyhülését várja a beszéd-től. A Der Tag „Felekezés a józan észhez” címmel cikkezik s kihangsúlyozza, hogy Ausztriában a helyzet kényes és kritikus.

A külföldi nagy sajtóorgánok közül a londoni Daily Telegraph foglalkozik intenzíven az ausztriai helyzettel.

A lap tudósítója a helyzetet, mint eddigi cikkeiben is, sötétnek látja. Szerinte az osztrák parlament/ármuszus óriási veszélyben van s a háboru utáni Ausztria a legkritikusabb percei felé közeledik: szeptem-

ber 29-ike felé.

amikor a Heimwehr egyszerre négy felvonulást rendez. A Daily Express szerint Ausztria szomszédainak minden oka meg van az izgalomra s rámutat, hogy az idegenek pánikszerűen hagyják el az osztrák fővárost és a szomszéd államok biztonsági intézkedéseket fogantatottanak a határok mentén.

Máramarosszigeten

a város legszebb helyén egy három utcára nyíló nagyvédelmű emeletes bérház — 18 üzlethelyiséggel és nagyon szép lakásokkal — esetleg egy beköltözhető lakással (családi okok miatt) azonnal olcsón eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál dr. Székely Menyhért ügyvéd, Sighet.

SELYEM ÉS LIBERTI

Jomkipur sapkák

és az összes rituális cikkek elismert olcsó beszerzési forrása:

SUFRUTH Cluj

Nem fog a gyomra égni,
ha rendszeresen issza a
Málnási
Siculia gyógyvizet
Kapható minden fűszerüzletben.

Hölgyeim! Uraim! Szenczió!
Csendi zsep, fess **bécsi velour, nyul-szőr és filc modellek** óriási választékban, feltűnően olcsó árban árulit az
„IDEAL” női kalapüzem Cluj, R. Ferd. 8.
Férfi és női kalapok festése, alakítása a legújabb modellek szerint 48 óra alatt **gyári árban készülnek.**
Tovább sapka nagy választékban.

Selyem és gyapju
Talésim bortnival felszerelve olcsón, kizárólag
„Safurth“-nál. Cluj

Sokszázmillió lejes katonai panama ügyében nyomoznak Bukarestben

(Bucuresti-Bukarest, szept. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hadügyminisztérium milliós panama ügyében vezette be a nyomozást, amelynek előzményei két éve nyulnak vissza. Két esztendővel ezelőtt a „Fero-Chimica” elhasznált muni-ciók értékesítésére alakult társaságot az-al vádolták meg, hogy nevéseges ára-ron használt muni-cióként vadonatúj muni-ciót vásárolt a hadseregtől. A hadügy-minisztérium élen akkor Mardarescu tá-bornok állott, akiről azonban megállapí-tást nyert, hogy nem volt tudomása a történetről. Három vizsgálat is történt ebben az ügyben, amelyeknek eredmé-nyeképen Lucescu tábornok, a hadügy-minisztérium fegyverzetű osztályának igazgatója került ki, mint egyedül bűnös, ebben a panamában, amelynek követke-zésében az államot sokszázmillió lejes ká-róság érte.

Lucescu tábornok a vizsgálat megál-lapításai következtében kénytelen volt ki-

lépni a hadseregből, alantasait pedig, akik többé-kevésbé bele voltak keverve a panamába, fegyelmi úton áthelyezték.

Két esztendő telt el azóta, de a buka-resti katonai ügyészség csak most kezdte meg a vizsgálatot a bűnösök effektív fe-lelősségének megállapítására. Hanzu tá-bornokot bízták meg a sok százmillió ér-téket képviselő muni-ció effecszerésének kivizsgálásával, aki már be is terjesztette jelentését a bukaresti második hadtest hadbíróóságához. A Hanzu tábornok, vala-mint a Stangaciú tábornok által lefolyta-tott vizsgálat eredményeképpen ugyancsak megállapítást nyert az is, hogy az álla-mot ért károsodásért nem kis részben dr. Radulescu ezredes-vegyészmunkát ter-beh felelősség, aki a nyolcas számu had-ügyminisztériumi igazgatóság muni-ció-specialistája volt és aki most a hadsereg lóporosztályához van beosztva.

A Fero-Chimica társaságot annyiban terhelj felelősség, hogy potomáron jó és

használható muni-ciót vett át a hadsereg-től. Az Adeverul szerint dr. Radulescu ezredes és Lucescu tábornok szerepelnek fővádlottakként. Az előbbi hamis jelen-téseivel megtévesztette az utóbbi, ami anná is könnyebben történhetett, mert Lu-cescu tábornok egyszerűen nem értett a muni-cióhoz. Az ő hozzá nem értése tette lehetővé azt, hogy az állam sok százmil-lió lejjel károsodjék. Mindezek ellenére az történt, hogy Lucescu tábornokot a hadseregből való kilépése után a Copsa Cugir fegyver és muni-ciógyár igazgató-jává nevezték ki, ahonnan évi egymillió lej fizetést kapott. Utóbb azonban a gyár is kénytelen volt a tábornokot inaktivi-lása miatt elbocsájtani és ez alkalommal kétfélmillió végkielégítést fizetett ki Luces-cunak.

A főváros politikai és katonai köreiben a panama ügyében felújított nyomozás élénk kommentárokat adott alkalmat.

Nagyvárad kávészalai és vendéglősei tiltakoznak a horribilis italmérési engedélydíjak ellen

(Oradea-Nagyvárad, szept. 20. Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy az italmérési engedélyekre súlyos illetékeket vetett ki a kormány, amelyeket az illető helyiségek lakbérére után állapítanak meg a bizott-ságok. Nagyváradon a pénzügyi ellen-őrök most fejezték be az illetékek kivé-tésének munkáját és horribilis összegek-vel rótták meg az italmérési engedély-tulajdonosokat. Egyes vendéglősökre, kávészalákra 40-50 ezer lejes illetéket ve-

tettek ki a nagyvárad pénzügyi ellen-őrök, ami az érdekelt körében érthető konsternációt váltott ki.

Ma délelőtt a zitalmérési engedély-tulajdonosoknak egy küldöttség kereste fel Nagyvárad pénzügyigazgatóját, aki előtt elpanaszolták, hogy az új italmé-rési engedélyek olyan terhekkel sújtják őket, amelyeket viselni képtelenek. A delegáció kérte a pénzügyigazgatót, hogy redukálja a túlmagasra szabott italmé-

rési illetékeket és bejelentette, hogy a mennyiben ez a kívánságuk nem talál meghallgatásra, úgy tiltakozásuk jeléül egy napra az összes nagyvárad kávéhá-zakat, vendéglőket és kocsmaikat be-zárják.

A pénzügyigazgató megígérte, hogy tanulmányozni fogja a nagyvárad ital-mérési panaszait és azokat a lehetősé-gekhez mérten orvosolni fogja.

Két Oroszországban járt angol kommunista szerint a munkásviszonyok rosszabbak mint Angliában

London, szept. 20. Kent grófságban egyik bányászati igazgatósága a vállalat költségén két munkást kiküldött tanul-mányútra Oroszországba azzal, hogy ahonnyiben ott, a munkaviszonyokat megfélemlítő tanulmányozás után rendben levőknek tájálják, hajlandók vállalati köll-ségen a munkások családját is kijuttatni Oroszországba. A munkások, mint most jelentik, visszatértek és a Press Associa-tion munkatársának kijelentették, hogy ne hivatalos vezetés alatt bejárták a nagy iparüzemeket és a kisebb városok-ban is tanulmányozták a munkaviszo-nyokat, de a helyzetet ott rosszabbnak találják, mint Angliában s ezért vissza-tértek. A két kommunista érzelmi mun-

kás nyilatkozata, mint a távirati iroda megjegyzi, nagy érdeklődést keltett An-gliában. A munkások a jövő hét folyamán négyülések keretében be fognak számol-ni oroszországi tapasztalataikról, melyek iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

London, szept. 20. Moszkvai utasítás az angol kommunista pártot teljesen átszer-vezni rendeli, hogy a párt megkezdhesse hatékony ellenpropagandáját MacDonald kormányzata ellen. Az átszervezést már a legközelebbi napokban megkezdik s az új vezetők rövidesen vidéki körútra in-dulnak a munkásság hangulatának kíta-nulmányozására.

Páris, szept. 20. A Rádió távirati iroda moszkvai jelentése szerint a szovjetkor-

mány az egyre érezhetőbbé váló hushíá-nyon a huszegyek bevezetésével kíván se-gíteni. Közlebről aztán sor kerül a to-jásjegyek bevezetésére is. A testi munká-sok kétszáz gramm, az irodai alkalma-zottak és szellemi munkások száz gramm napi fejkvótára tarthatnak igényt. A tojás-jegyeknél a felnőttek havi tizenöt, a gyer-mekek tizenöt éves korukig havi hu-zsonöt tojásra kapnak utalványt.

London, szept. 20. A Daily Mail beava-tott helyről származó értesülése szerint Oroszországot a néhány nap múlva Lon-donban meginduló orosz-angol tárgyalá-sokon ezuttal Karachan népbiztos fogja képviselni.

Vizsgálat folyik a kolozsvári Baritiu-liceum internátusának igazgatója ellen

A fálhivatalos „Patria” szerint az államilag szubven-cionált intézet vezetősége tulsokat keresett a növen-dékeken és a nyereséggel nem tud elszámolni

(Cluj-Kolozsvár, szept. 20. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári „Gheorge Baritiu” li-ceum Ferencz József-úti internátusában pár nap óta esős vizsgálat folyik az intézet igazgatósága ellen. A vizsgálatot Filip bukaresti iskolaügyi vezérfel-ügyelő vezeti. Weber könyvszakértővel egyetemben többérvé visszamenőleg fe-lülvizsgálták az intézet eddigi könyv-vezetését mivel állítólag az internátus pénzkezelésével kapcsolatban nagyobb-arányú visszaéléseknek jöttek a nyomá-ra. A vizsgálat híre városszerte állálla-nos feltűnést keltett. A Gheorge Bari-tiu liceum jelenlegi igazgatója ugyanis Candrea volt tordamegyei prefektus, tan-felügyelő és gimnáziumi tanár, aki mint

a liberális párt tagja, a párt kolozsmegyei tagozatában jelentős szerepet vitt.

A Patria ez ügygel kapcsolatban kü-lönbben a következőket írja:

Még az elmúlt évben a kolozsvári in-spektorátushoz több panasz érkezett az internátus vezetősége ellen. Ez a zintéz-mény, amely körülbelül száz gyermek befogadására alkalmas, hatalmas szub-venciókat élvez a kormány részéről; ugyanakkor azonban köztudomás szerint a kedvezményeket megadásával a legna-gyobb szükmarkusággal jártak el. Az intézmény eredeti célja tulajdonképpen az, hogy a földművelők és állami tisztvise-lők gyermekeinek otthont és ezzel nyujt-son lehetőséget a szegényebb népréteg-

nek arra, hogy gyermekeiket taníttathassa. Ezzel szemben az intézet minden tanuló-tól 16 ezer lej internátusi díjat és 500 lej takarékoszt évente, amely arányta-lanul nagy összeget jelent egy olyan in-tézmény részéről, amely egyben az állam támogatását is élvezi. Ettől eltekintve, azonban, kiderült, hogy az intézet tényle ges kiadásai sokkal kisebb összeget tesz-nek ki, mert 16,500 lej beinkasszált in-ternátusi díjból az intézetnek egy-egy diák eltartása évenként csak 947 lejbe kerül. A számok mindenesetre eazt mu-tatják, hogy amennyiben az intézet nem kapott volna szubvencióit, akkor is 6503 lej keresett meg minden diákon. Mi tör-tént ezzel a 6503 lejjel és mi történt a szubvenciókkal? — ez az a kérdés, amire a vizsgálat választ vár.

Erre a kérdésre természetesen csak a könyvek adhatnak választ. Így került sor az intézet könyveinek a felülvizgá-lására, amelynek folytán ismét újabb érdekes dolgok kerültek ki. A működést szabályzat értelmében volt bizonyos szá-mu 6000 lejes, és 4200 lejes kedvezmé-nyes hely az intézetben. Az intézet igaz-

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HAROM KORONA
védjegyű harisnya
aranyérmét nyert.

Társaságbeli
ur asszony
házasságkövetítő irodája
(FORTUNA)
Oradea, Regele Ferd. 55/d.

Triumph cipők tartóssága
feulmulhatatlan!
Győződjön
meg róla!

Machsor garniturák,
német, magyar v. zsarponfordításban, Mirjamok és imakönyvek a legdíszesebb kiadásban és legolcsóbban beszerezhetők

„SAFRUTH”-nál Cluj

Egyetlen magyarnyelvű
Róser szakácskönyv
Írta: Ganz Ábrahámné.
Ára 200 lej (és portó).
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

gatóssága, ahelyett, hogy a 6000, illetve 4200 lej a 947 lejhez kerekítette volna ki, 16 ezer 500 lej után számította a meg-adott kedvezményt és így az internátus még a kedvezményes helyeken is kere-sett. — A vizsgálat egyelőre még folyik.

Az új közigazgatási törvényé
magyar fordítása (jegyzetekkel és magyarázatokkal) kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ára 60 lej.

Zsidó ifjusági könyvek:
Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
Sas Irén: Kol-nidre — — — 30
Bar-Kochba (Elbeszélések, ver-sek, szindarabok gyűjte-ménye — — — — — 60
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályá-ban. (A pénz előzetes befordítése esetén portómentes szállítás.)

Szombat, 1929 szeptember 21.

Fritz
aki tem
lett Béc

A legneves
kiderül

(Bécs, szept.
tőjától). Az os
lörte sohasem
színművésze
pakli humorist
esj nép is hun
dély és elméssé
mikusa ma: F
táncoskomikus
pok a lelkesed
könnyű muzsa
könyvelik el.

A Theater ar
pokban nyilatko
zsidó humorról
kesebb, mintho
meg, hogy töb
Korper zsidó
zsidó szülők gy

Pallenberg is
akikről nem is
mazásuk.

— En magar
ner. — zsidó t
lyámat. Bécsben
tem a Klutzky
ban, de a „Löh
tam elő. A temp
hogy Schorr vo
Schornak az ap
jobb Wagner-b
gassej templom
van. A templom
apja volt Fritz
német nyelvű
templomba járt
mindennapos
berg, akinek fia
szinész.

— Mondanón
sehogysen egye
vészi pályára lé
délyük nélkül es
tizenegy évig
vidéki kis szín
vándorszínészek

— Pöstyénben
berlini szinigaz
hely deszkaszín
odajött hozzám

— Fiam, én e
köszvényemet g
az iszap nem i
maga játéka. A
szani és valahá
erre a játékra, n
jom van. Jöjjön
nagyon jó szerz
sem akarok kös

— Így került
házhöz, ahol eg
du meine Tanté
grüßen” vezetős
rischka igazgató
és elcsalt Gross
ahol az Orlovh
nagy siker mell
lök, hogy Bécsb
leg annak, hogy
gittenauba, a K
plomba. Most m
ban, hanem fe
ülésre és innen
előtti istentiszte

Zongora-é
valamint az
legolcsóbb
K
zeneműs
Cluj-Koloz

BUTOR a
tel
Fischer
cégnél Cluj, C
(V. Ferencz)
Körös
Oszlopos, emelt
Fátale háló exo

Fritz Steiner,

aki tempiómi kóristából lett Bécs legnépszerűbb komikusa

A legnevesebb német színészekről kiderült, hogy — zsidók

(Bécs, szept. 20. Az Uj Kelet tudósítójától). Az osztrák főváros nem nélkülözte sohasem a jó komikusokat. Bécs színművészete mindig kimagasló színvonalú humoristákat ismert és maga a bécsi nép is humorral szaturált, csupa kedély és elmésség. Bécs legnépszerűbb komikusa ma: Fritz Steiner, aki egyáltalán komikus és énekes színész is. A lapok a lelkesedés hangján írják róla és a könnyű muza legnagyobb ígéretként könyvelik el.

A Theater an der Wien művésze a napokban nyilatkozott származásáról és a zsidó humorról. Nyilatkozata annál érdekesebb, minthogy ezen a révén tudjuk meg, hogy többek között a híres Fritz Kornner zsidó ember és pedig vallásos zsidó szülők gyermeke. Ugyancsak zsidó Pallenberg is, a nagy Max és mások, akikről nem is sejtettük, hogy zsidó származásúak.

— Én magam, — mondta Fritz Steiner, — zsidó templomban kezdtem pályámat. Bécsben 25 évvel ezelőtt énekeltem a Klutzkygassei templomban a karban, de a „Löchodojdit“ szelőben is adtam elő. A templom arról volt nevezetes, hogy Schorr volt ott a főkantórnak a Schornnak az apja, aki a világ egyik legjobb Wagner-baritonistája. A Klutzkygassei templomnak más nevezetessége is van. A templom előjárója, Daniel Kohn, apja volt Fritz Kornnernek, a legnagyobb német nyelvű humoristának. Ebbe a templomba járt az öreg Pallenberg is a mindennapos „minjanhoz“, az a Pallenberg, akinek fia Max, a világhírű berlini zsidó.

— Mondanom sem kell, hogy szüleim sehogysom egyeztek volna bele, hogy művészi pályára lépjek. Így hát az 8 engedélyük nélküli egyszerűen megszöktem és tizenegy évig bolyongtam a különböző vidéki kis színtársulatok és csepürágó vándorszíntársulatok között.

— Póstyénben fedeztek fel. Grosskopf berlini színigazgató látott meg a fürdőhelyi deszkaszínházában. Előadás után odajött hozzám és azt mondta:

— Fiam, én azért jöttem ide, hogy a köszvényemet gyógyítsam. Mondhatom, az iszap nem használt annyira, mint a maga játéka. Amikor magát láttam játszani és valahányszor visszaemlékszem erre a játékra, nem érzem, hogy testem rajtam van. Jöjjön el velem Berlinbe, kap nagyon jó szerződést, mert én Berlinben sem akarok köszvényes lenni.

— Így kerültem a berlini Nelson-színházhoz ahol egy slágeroperett, a „Wenn du meine Tante siehst, sag: ich lass' sie grüßen“ vezetőszerepét bízták rám. Maradéka igazgató látott itt engem játszani és elcsúsz Grosskopftól. Elhozott Bécsbe, ahol az Orlouban léptem fel először, nagy siker mellett. Nemcsak annak örülök, hogy Bécsben játszhatok, hanem főleg annak, hogy megint eljárhatok Brigittenaubába, a Klutzkygassei zsidó templomba. Most már nem vagyok a kórusban, hanem felvezetnek a legelőkelőbb ülésre és jenen hallgatom a szombat délelőtti istentiszteletet.

Zongora- és hegedűiskolák

valamint az összes többi kották legolcsóbban kaphatók

Király

zeneműszaküzletében Cluj-Kolozsvár, Főter 15.

BUTOR a nagy készletre való tekintettel melyben leszállított árban
Fischer Albert & Co.
cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferdinand (V. Ferenc József-ut) 61. szám
Körishá 6 Lei 15.000.
Oszlopos, emelt fülügny háló Lei 20.000.
Féltete háló exotikus furnírral Lei 25.000.

URODONAL

és a CSUZ

**Reuma
Vesehomok
Derékfájás
Érelmeszesedés
Hízás**

Bizonyítványok:
Orvosi fakult. 1908 november 10.
Tudományos fakultás 19.8.
december 14.

Etablissements Chatelein
15 első díj
Valenciennes Páris és minden
gyógytárban

— Kedves barátom, mit csinálsz, likért iszol, holott csuzod van?
— Ne félj semmit, ha néhány kanál Urodonalt veszel be, akkor minden ismét helyre jön.

Vezérképviselő Románia számára: „STANDARD“ Drogéria BUCURESTI, Strada Zorilor 2.

Ajánlva
LANCEREAUX tanár,
az Orvosi Akadémia volt
elnöke által

„Heves csuzos rohamok alkalmával az URODONAL használata semmiféle káros utóhatást nem okoz, mint például a salicilátok, ények, nincs hátrány a hatás, mint a koffeinnak és hasonló produktumoknak. A fájdalmak gyorsan aláhagynak és a roham tartama is sok esetben megrövidül.“

DR. F. MOREL
nyugalmaozott elosztó yu törzservos, volt tengerész és gyermati kórházak orvoaa.

Óriásbankok és kisintézetek élet-halál-harca az amerikai pénzpiacon

A legújabb mamut-intézet, amelynek 800 millió dollár saját tőkéje van. Ötezer kisbank lett fizetésképtelen az utóbbi időben

(Newyork, szeptember 20. Az amerikai pénzpiacon igen érdekes és figyelemre méltó jelenségek figyelhetők meg az utóbbi időben. A legfrissebb ilyen esemény az, hogy az európai kölcsönügyletek révén ismertté vált Equitable Trust Company of Newyork és a Seaboard National Bank of The City of Newyork fuzionált. A fuzió révén egy új óriási bank jött létre, amelynek saját tőkéi meghaladják a 800 millió dollárt. Az új pénzintézet Equitable Trust Company of Newyork cég alatt működik és irodái megmaradtak ennek a társaságnak nemrég befejezett felhőkarcolójában, a Wall Street és a Broad Street sarkán, a newyorki banknegyed centrumában.

Az új mamut-intézet alaptőkéje 46 és félmillió dollár, amely száz dolláros részvényekben van, de ezeknek a részvényeknek mai árfolyam-értéke 300 millió dollárt képvisel.

Az alaptőkét most akarják százmillió dollárra felemelni. Arthur B. Loasby, az Equitable Trust eddigi elnöke lett az új intézet felügyelőbizottságának, Chellis A. Austin, a Seaboard Bank eddigi elnöke pedig az új intézet elnöke lett.

Ugy az Equitable, mint a Seabor egészen szerény keretek közül fejlődtek világlélelősségi pénzintézetekké. Az Equitable Trustnak 1871-ben, amikor meg-alapították,

a legkisebb alaptőkéje volt az összes newyorki bankok közül, amely névleg 50 ezer dollár volt, de abból csak 16 ezer dollárt fizettek be a részvényesek.

Még a huszadik század elején is mind a két bank egészen lokális jellegű intézet volt és növekedésük csak az Egyesült Államok ipari fejlődésének emelkedésével és konszolidálásával állott be. Már a háboru előtt az Equitable Trust-nak fiókintézete volt Londonban és Párisban. A londoni fiók egyébként a legrégebb amerikai filialja a City-nek, amely főképpen az angol-amerikai kereskedelem és utasforgalom a pénzügyi szükségleteinek fedezésével foglalkozik. A párisi fiók a leg-

előkelőbb intézetek sorába tartozik és klíring-forgalom tekintetében a tizenketedik helyről újabban a negyedik helyre küzdötte fel magát. Az Equitableben még Mexico Cityben, Shanghaijban, Hongkongban és Tiencsinben vannak fiókjai.

Több, mint 11 ezer bankkal áll levelezésben és ezáltal messze szétágazó befolyása van ugy az amerikai, mint a külföldi gazdasági életre.

A fuziók törekvések azonban épügy megfigyelhetők az amerikai kisbankok körében is, amelyek egyre nagyobb tért veszítenek az óriás intézetekkel szemben. Erre az amerikai bankkonjunkturára jellemző, hogy az utóbbi időben sok bank kénytelen volt fizetéseit beszüntetni. Hivatalos adatok szerint az utóbbi években ötezer kisbank szüntette be működését. Ez azonban nem éppen jelentős szám, ha meggondoljuk, hogy

ezidőszert Amerikában hétezeröt-száz nemzeti bank működik bankjegykibocsátási joggal és tizennyolcezeröt-száz magánbank.

1927-ben 662 bank szünt meg. Ezeknek a bankoknak alaptőkéje 24.763 ezer dollár volt. 1928-ban már csak 491 bank szünt meg, 29.715.000 dollár alaptőkével. Jellemző, hogy azért számos kisbank újra feléledt és tovább működik.

Az újabb törvények értelmében a legtöbb amerikai államban

a részvényesek nemcsak a befizetett összeg erejéig szavatolnak, hanem a bank fizetésképtelensége esetén kötelesek ugyanannyi összeget a károsult rendelkezésére bocsájtani, mint amennyi részvényt jegyeztek.

A kisbankok legnagyobb része nem a nagyvárosokban működik, hanem nagyobb farmokon, vidéki városokban, ahol különösen a mezőgazdaság pénzügyeivel foglalkoznak. Különösen a telekspekuláció körül játszottak nagy szerepet ezek a bankok és ott, ahol a spekulációk halál ütöttek ki, számos banknak el kellett pusztulnia. Floridában ez a válság százakra menő kisbankot tettek tönkre.

Most az a tendencia uralkodik a kisbankoknál, hogy fuzió útján elérjék a nagybankok üzleti potenciálját.

A nagybankok Egyesült Államokban soha olyan jól nem állottak, mint most. Még 1921-ben 31 ezer bank működött Amerikában, de a fuziók következtében ez a szám azóta lényegesen összezsugorodott.

Egy egyszerű eljárás az illatosan könnyű nyári ruhák mosásának a LUX által.

A mai csinos és drága női fehérneműk, melyeket minden no a legszívesebben hord, csak a LUX használata által lesznek mindig tiszták és újak. A közönséges szappannal való dörzsölés teljesen felesleges, mert a drága fehérneműket tönkretesz. Mártagad a lehelletkönnyű és értékes mosnivalókat egy tál habzó Luxoldatba, fehér és finom kezeznékiddel úgy mossál, hogy nyomkodd a szövetet többször a habon keresztül. — Mindennemű dörzsölés tilos!

LUX — ott nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindenütt:
Nagy doboz Lei 30.—
Kisdoboz Lei 15.—

Hirdessen az Uj Keletben

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomát csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Gyvendék, akik október 1-ére vagy 15-ére irrodistát keresnek, szülők, akik német, román, francia, angol, héber és magyar nyelvudással instruktort akarnak alkalmazni gyermekeik mellé; irrodák, amelyek óras könyvelőt, vagy levelezőt keresnek. Jelentsék be igényüket szóban vagy írásban a clujji zsidó diák-nemzet és diákokhoz vezetőségének Calea Dorobantilor 11. Héven zsidó diák és diáklány a legkilátásalanabb viszonyok mellett indulnak az elkövetkező zsidó iskolaévnak. Nem alaminznát, hanem munkaalalmat kérnek zsidó ügyvédek-től, zsidó szülők-től, zsidó vállalkozók-tól, akiknek nem szabad elfelejteni, hogy nemesak munkaerőt alkalmaznak, hanem zsidó szociális kötelességüknek tesznek eleget: zsidó diákok tanulási lehetőségét biztosítják.

— Dr. Fischer József kongresszusi beszámóját tart Aradon. A hosszabb idő óta lambult aktivitással dolgozó aradi helyi csoportban néhány hét óta egészséges és biztató regenerálódási folyamat indult meg. Arad régi cionistáinak tulajdoni része ismét megkezdte az aktív munkát, amiben igen értékes segítségre talált az ifjúsági vezetőkben és a WIZO-egyesületben. A cionista élet felélenkülésének első jele az volt, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség aradi helyi csoportja impozáns és szép otthon rendezett be, amely a helyi mozgalom központjává fejlődött ki. A megszervezési munka most elérkezett ahhoz a stádiumba, hogy a helyi csoport kereteinek megfelelő kibővítésével és új erők bevonásával a jövő héten megtarthassák a tisztújítást is. Erre a tisztújító közgyűlésre a legjobb alkalmat adja az a tény, hogy dr. Fischer József országgyűlési képviselő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, szeptember 25-én, szerdán Aradon lesz, ahol meg fogja tartani beszámolóját a zürichi tizenhatodik cionista világkongresszusról és a Jewish Agency alakuló üléséről. A kongresszusi beszámoló után dr. Fischer József részt fog venni a helyi csoport tisztújító közgyűlésén is. Értesülésünk szerint a közgyűlésre dr. Nohel Sándort, a Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári társelnökét is meghívta az aradi helyi csoportba.

— Kolozsvár zsidó asszonyai, cionista asszonyai keddi este kilenc órai kezdettel rendezik meg első teastélyüket a New-york kávéház kistermében. A lelkés és odaadó kolozsvári WIZO-asszonyok már az egyesület megalakulásának első évében áldozatkész tevékenységgel kapcsolódtak bele az egyetemes zsidóság Palesztina-munkájába. Ebben az évben a legutóbbi szomorú események hátsza alatt fokozott lendülettel indul neki a zsidóság az országépítő munka támogatásának és ebből a munkából Kolozsvár cionista asszonyai is ki akarják venni részüket. A teastélyen, amelynek jövedelme kizárólag Palesztina-célokra szolgál, Giszkelay János fog előadást tartani a zsidóság aktuális kérdéseiről.

— Vér-, bőr- és idegbajosok a természetes »Ferenc József« keserűvizet igen jó eredménnyel használják. Az orvosi tudomány legjelentékenyebb elméleti irányja, hogy a Ferenc József víz hatásával minden tekintetben meg vannak elégedve. A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Felhívás Kolozsvár zsidó választójogosaikhoz

Felhívjuk Kolozsvár zsidó választó férfait, asszonyait, lányait és ifjait, hogy mindazok, akik a közégi választási törvény értelmében választási joggal bírnak, és pedig: 21-ik életévüket betöltötték, román állampolgárok, legalább 1 év óta laknak a városban, ök, vagy családjuk községi illetékkivetés alá estek, hadiövezetek, vagy valamely jótékonyági egyesület vezetőségi tagjai, nők, akik 4 középiskolai végzettséggel bírnak és a mostani összejáráskor a választási listába való felvételük bármely okból megtagadottak, vagy elmaradt, hogy irataikkal felszerelve a kontesztáció beadása végett haladéktalanul jelentkezzenek délután 3-tól 7-ig alulírottak bármelyikénél f. hó 30-ig, hogy a megszabott jogorvoslati határidőn belül alulírottak érdekében áll az összes clujji zsidó jogosultaknak és erre nézve is alulírottak készséggel nyújtanak felvilágosítást s amennyiben a jelentkezés során visszautasítanak, vagy jelentkezésük elmaradna, úgy a községi illetékességi jog elnyerésére f. hó 25-től október hó 5-ig áll nyitva a jogorvoslati határidő. A jogorvoslat elkészítésére alulírottak hasonlóan megkereshetők.

A választási bizottság elvárja, hogy a zsidóság jogainal élni fog. Felértékelést végett hangsúlyozottan kiemeljük, hogy a választói listába való beírás nem jelenti a községi illetékességi listába való beírás, amelynek munkálatai f. hó 25-ig külön folynak a városban és ezen listába való felvétel végett a családfők összes tagjait saját jelentkezésükkel beirathatják. Ezen jog megszerzése is érdekében áll az összes clujji zsidó jogosultaknak és erre nézve is alulírottak készséggel nyújtanak felvilágosítást s amennyiben a jelentkezés során visszautasítanak, vagy jelentkezésük elmaradna, úgy a községi illetékességi jog elnyerésére f. hó 25-től október hó 5-ig áll nyitva a jogorvoslati határidő. A jogorvoslat elkészítésére alulírottak hasonlóan megkereshetők.

- A Zsidó Választási Blokk clujji csoportjának megbízásából:
- Dr. Fenichel József, Str. Regina Maria 35.
 - Dr. Klein Miksa, Calea Regele Ferdinand 30.
 - Dr. Goldner Mihály, Calea Regele Ferdinand 40.

— A huedini folyó év szeptember hó 20. és 21. napjaira eső országos állat- és kárakóvásár. miniszteri engedély folytán folyó év szeptember 23 és 24 napjain lesz megtartva.

— Értesítés. Targu-Mureson (Lapusul ungurese) az öszj országos vásár 1929 szeptember 26 és 27-én lesz megtartva.

— Törölvadás. A Poale Cedek f. hó 22-én, d. e. 10 órai kezdettel szentfeli felújító szöfer töréjét. Az ünnepekre Kolozsvár egész zsidóságát ezúton is meghívja az egyesület.

— Orvosi hír. Dr. Bár deji pénztári főorvos bécsi tanulmányutjáról hazaérkezett. Röntgen diathermia Quarz

— Sirkövevény. Megboldogult férjem, Friedmann Ignác. volt szállító sarkóvót az oth. izr. régi temetőben f. hó 22-én délelőtt 11 órak r avatják fel, melyre a rokonság, ismerősökét és barátokat meg hívjuk. Özv. Friedmann Ignácné és családjá.

— Emelkednek a vasarak. Berlinből jelentik: Az utóbbi napokban a vas-félgyármányok piacán az árak emelkedtek. Az áremelkedés a különböző vas-árak szerint 6 pfennigtől 1 márkáig terjed. Minthogy a vaspiacon nagyobb rendelkezések történtek, azt hiszik, hogy az árak emelkedése még fokozódni fog.

— Házasság. Adlerstein Rózsai, Adlerstein Mór szatmári borkereskedő leánya és Markovics József droguista, Szatmár, f. hó 22-én, vasárnap d. n. 2 órakor tartják egybekelési ünnepélyüket Szatmáron Strada Moldova 13 alatt. Minden külön értesítés helyett.

— Megafon a városközi tenniszversenyen. A Kolozsváron megtartott városközi tenniszversenynek nemzetközi viszonylatban is kitünő Kehrling, Misu, Aschner és Poulieff bajnokok mellett a nagyközönség élénk érdeklődését váltotta ki a Philips hangerősítő berendezés, mely a versenyszünetekben zeneközvetítéssel is szorakoztatta a közönséget. — Ennek kapcsán szóba kerültek a Philips rádiók és annak tartozékai (hangszórók, anodpótlók, csövek etc.) Általános volt a vélemény, hogy a Philips csodahármas az egyetlen és a legkényesebb zenei igényeket is a legnagyobb mértékben kielégítő vevőkészülék, melynek bemutatása a nagyközönség előtt tegnapi és tegnapelőtti este szakkörökben is általános elismerést váltott ki.

— Az ort. izraelita hitközség templom-ülős-kezelőségének hirdetménye. Figyelmeztetjük mindazokat, kik a Str. Parisban levő nagytemplom, az ugyanott levő Beszhamidrás vagy a Sász Chevra templombeli tavalyi ülésbéreleteiket továbbra is fenntartani óhajtják, hogy ezt legkésőbb Szelichosz első napja (szept. 29.) előtt jelentsek be Str. Dubalarilor 1. sz. a., mert elsőbbségi joguk csak addig tartatik fenn.

— Uj egyenlet. Mint halljuk, a közoktatásügyi minisztérium az összes középiskolai számtan és algebra tankönyvekbe a következő egyenletet, mint általános tudnivalót, vételezte fel: $\Phi_{ij} = x + y + z$ (Helyes megoldás: $x=1$)

— A francia szociáldemokrata párt a szenátus eltörlését követeli. Párisból jeleink: A francia szocialista párt főbizott sága a közleledő szenátusi választások kapcsán nyilatkozatot tett közö. A nyilatkozat szerint a szocialista párt célja az, hogy a szenátusi szocialista kisebbséget minden eszközzel megerősítse, jóllehet fenntartja azt a felfogást, amely szerint a szenátus teljes eltörlését tartja szükségesnek. A szenátusnak — mondja a kiáltvány — semmi létjogosultsága nincs. Addig is azonban a szocialista párt a szenátus hatalmának lényeges korlátozását kívánja.

— Mexicóban ünneplik az egyház és állam kibékülését. Londonból jeleink: Mexico Cityből jeleink, hogy Diaz püspököt ma nagy ünnepélyességgel érseké avatták. Delamora bíboros beszédében méltatta Diaz érdemeit az egyház és az állam közötti béke helyreállítása körül s kérte, hogy tevékenységét továbbra is hasonló szellemben folytassa. Az ünnepeken nagy tömeg vet részt.

— Eltemették a Saar-vidéki bánya-robbanás áldozatait. Saarbrückenből jeleink: A Kleinrosseln melletti Chartres-bányában történt robbanás tizennyolc halottját ma eltemették. A sirnál egy magasállású francia miniszteriumi fő-tisztviselő kormányja képviselőjében mondott búcsuzót. Az áldozatokat huszezer ember részvétel mellett temették el.

— Nyoma vezeték egy francia repülő-gépnak. Párisból jeleink, hogy az el-tűnt francia repülőgép pilótáiról semmi hír nem érkezett. A felkutatására küldött francia és spanyol repülőgépek eredménytelenül tértek vissza.

— Aljechin vezet a sakkvilágbajnokságban. Wiesbadenből jeleink: A sakkvilágbajnokságot folytató páros mérkőzés tegnapi 8-ik fordulóján a játszmát Aljechin nyerte meg. A játék állása: Aljechin 4, Bogoljubov 2 játszmát nyert, 2 játszma pedig eldöntetlen.

— Angliában kizárják a katonaságot a fegyverszüneti tünnepegekből. Londonból jeleink: Bristolban mozgalom indult meg az irányban, hogy a fegyverszünet megkötésének napját ezenül kizárólag polgári és vallási ünnepnek üljék meg és vegyék el annak mindennemű katonai jelegét. Valószínű, hogy a mozgalomnak sikere lesz s az idej ünnepeken már egyenruhák és kitüntetések meglőzésével fog lefolyni az ünnepege.

— Elsőrendű, jó és megbízható munka-erőt közzéjt a Magánalkalmazottak szövetségének ingyenes állasközvetítő irodája, hol kereskedelmi alkalmazottak minden szakmából, tisztviselők különböző képesítésekkel vannak előjegyzésben, Cégek, vállalatok és intézetek szükségletükért forduljanak ide bizalommal. A magánalkalmazottak állasközvetítő irodája, Cui, Str. Cogălniceanu No 7. Hivatalos óra minden délután 4 órától este 8 óráig.

— Politikai gyilkosság a francia-olasz határvidéken. Nizzából jeleink: A tegnapi nap folyamán politikai jellegű gyilkosság történt Nizza környékén. Darini nevű olasz vendéglőst háza közelében két ismeretlen agyonlőtte. A gyilkosság idején Durinival együtt volt egy francia barátja, aki a kihallgatás során elmondta, hogy a gyilkosok, amikor a revolverüket elsütötték, azt kiáltották: »le a fascioval!«

— Gyilkosságot követett el felesége és kilenc gyermeke szemelattára, hogy örömeszedése eljen nem használta a még minden esetben bevált Cigelkai jódtartalmu Lajos gyógyvizet. Ismertetőt bárkinek ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselője Arinis (Egerháti) jud. Salaj.

Gyomorégést rogtón szüntet, gyomor-fekélyt rövid idő: belüi gyógyít, gyomorsavtúlfogás elmarad, ha e bajok eke a CIGELKAI JÓDOS GYÓGYFORRÁSOK hydrocarbonatos István-vízét issza. Kerje mindenütt. Ismertetőt küld a cíkek források romániai vezérképviselője Arinis (Egerháti) jud. Salaj.

Gyapju kosztümök
630 Leitől

Gyerek sportharisnya
18 Leitől

Női gyapjuharisnya
89 Leitől

Férfi téli sockni
27 Leitől

Harisnyaházakban

CLUJ
TURDA
BRASOV
SIBIU
ARAD
DEJ
LUGOI
TARGUMURCS
BIAHARE
ORADEA
TIMISOARA
SATUMARE
PETROSANI
DEVA

SZINHÁZ

A Magyar Szombaton: Volgalóször. Rozatszán Vasárnap d. u. reffe-ujdo helyarákk és 10 lei. Vasárnap d. u. (Ujdonság árákkal. S Vasárnap este ujdonság, szám, C. Hétfőn: Volgab 6. szám, A Kedden: Volgab 6. szám, B

A Magyar Szombaton, szep órákor 11 Henry Porten társ. II. Riff sok, 7 felv árah 30, 20 Vasárnap szep órákor mat diákok tén szepben 15 és 10 lei

Corso-film

Szombaton 5. 7 játék premi Az első jele ércetetlen h Kid, Hanz Pittschau. H journal. Vasárnap 3, 5, 7 a hordár. F násban Fő manin, ki keret aratt Partnerei: V Kyd. Flója felvonásban frissebb esse Hétfőn 5, 7, 9 ó dár. Hanz J repte. Partne Mary Kid. lesz 2 felv Ufa heti hira Kedden 5, 7, 0 ó conifer, Rich génye. Nagy de.és. Fősz és Hanz Stü

A színházi Ma este. Volga nézőtér hangos a francia operett sebb gyongyszem pa szellemi csupa ragvogo ujdonság jorta be Europa szinpadjait s leku szinházban aratos hogy hónapokig a szakítás nélkül. A kiállításban pont között brittans szine kerül. Ma nap harmadjik előadása kedden Vasárnap délut apa. A Magyar Szombaton: Volgalóször. Rozatszán Vasárnap d. u. reffe-ujdo helyarákk és 10 lei. Vasárnap d. u. (Ujdonság árákkal. S Vasárnap este ujdonság, szám, C. Hétfőn: Volgab 6. szám, A Kedden: Volgab 6. szám, B

Amerikai mintára férfiöltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

Ma utójjára Henry Porten leg Dél rózsájában és léghajósok című burleszk ma utolj Szinházban. Hétfőn délelőtti 15 és 10 lejes hétrdekészto cow-bo Bill, az indiánusol

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szombaton: Volgabár. (Operette-ujdonság-először. Premier-béret 5. szám. Sorozatszám: 27.)

Vasárnap d. u. 3-kor: A régi nyár. (Operette-ujdonság. Nagyon olcsó mozihelyvarakkal. Jegyek ára: 50, 40, 20 és 10 lei. Sorozatszám: 28.)

Vasárnap d. u. 6-kor: Agglegény-apa. (Ujdonság, 5-odszor. Rendes helyvarakkal. Sorozatszám: 29.)

Vasárnap este 9-kor: Volgabár. (Operette-ujdonság, 2-odszor. Napi béret 5. szám, C. Sorozatszám: 30.)

Hétfőn: Volgabár. (3-adszor. Napi béret 6. szám, A. Sorozatszám: 31.)

Kedden: Volgabár. (4-edszor. Napi béret 6. szám, B. Sorozatszám: 32.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton, szeptember 21-én 4 és félhét órákor I. Dél rózsája, 8 felvonás, Henry Porten legragyogóbb alakítása. II. Riff és Raff, mint léghajósok, 7 felvonás. III. Pótképek. Hely-árah 30, 20 és 10 lei

Vasárnap szeptember 22-én délelőtt 11 órákor matiné: Buffalo Bill, az indiánok réme. Cowboy-történet. Főszerepben Tim Mc. Coy. Helyárak 15 és 10 lei.

Corso-filmszínház műsora

Szombaton 5, 7 és 9 órákor nagy vigjáték premier! Ofensége, a hordár. Az első jelenetétől az utolsóig utóélettel humor. Főszereplők: Mary Kid, Hans Junkermann és Werner Pittschau. Előjáték: nagyszerű Ufa-journal.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor Ofensége a hordár. Pompás vigjáték 8 felvonásban. Főszereplők: Hans Junkermann, ki a filmben legnagyobb sikerét aratta kétfős szerepléssel. Partnerei: Werner Pittschau és Mary Kid. Előjáték amerikai burleszk 2 felvonásban és Ufa journal, a legfrissebb eseményekkel.

Hétfő 5, 7, 9 órákor Ofensége a hordár. Hans Junkermann parádés szerepe. Partnerrel Werner Pittschau és Mary Kid. Előjáték amerikai burleszk 2 felvonásban és a legújabb Ufa heti híradó.

Kedden 5, 7, 9 órákor premier. Vill Falconier, Richard Voss világhírtű regénye. Nagyszerű felvételek és rendezés. Főszereplők Maria Jakobini és Hans Stüwe.

A színházi iroda közleményei:

Ma este Volgabár premierje. Zelelőtt bizonyos hang- iertésze fogja ma fogadni a irna operette-ujdonság legújabb, legfrissebb műve-zenet, a „Vulgabár”. Csupa színes csupa ötlet, csupa derű ez a legújabb műve-zenet, amely diadalmasan jelt a Európa minden nagy városának színpadja s legutóbb a budapesti Vig-színházban aratott olyan döntő sikert, hogy honatökre adtak egyfolytában meg-tekintés nélkül a „Vulgabár” teljesen új kiállításban pompás új díszletek keretei között a híres szereposztásban fog ma színe kerülni. Masodik előadása vasár- nap harmadik előadása hétfőn, negyedik előadása kedden lesz.

Vasárnap délután 6 órákor: Agglegény-apa. A Magyar Színház örösi sikerű ujdonságának az „Agglegény-apa”-nak hol- nap, vasárnap délután hat órákor lesz az ötödik előadása. A főszerepet ezen az elő- adáson is Janovics Jenő, Marsi Gizi, Török Erzsébet, Miklóssy Margit, Bebes Ilonka, Mészáros Béla, Mihályffy László, Lantze Béla Tompa Sándor fogja ját- szani.

Ma utoljára Henry Porten és Riff-Raff. Henry Porten legragyogóbb alakítása a Dél rózsájában és a Riff és Raff, mint léghajósok című 8 felvonásos amerikai burleszk ma utoljára látható a Magyar Színházban. Holnap délelőtt 11 órákor mozi-matiné 15 és 10 lei helyvarakkal. Izgalmas és érdekfeszítő cow-boy történet, a „Buffalo Bill, az indiánok réme” (főszerepben

Tim Mc. Coy-jal) fogja holnap délelőtt a közönséget mulattatni. Előadás kezdete: 11 óra. Helyárak: 15 és 10 lei. Hétfőn nagy világszenzáció a Magyar Színház mozijában! Felhívjuk a közönség figyelmét a hétfői nagy premierre, a „Sze-

relmi ház” című 8 felvonásos britiáns színművet fogják bemutatni Kolozsvárott először. Hans Junkermann és Vivian Gib-son a „Szerelmi ház” főszereplői. Mellette a „Sárga kalóz” című kalandorfilm lesz a műsor attrakciója.

Közgazdaság

Öt hét alatt fizeti ki a CFR a most meg- szavazott tartozásokat

A fenmaradó adósságok kiegyenlítésére külföldi kölcsönt vesz fel a vasut

(Cluj-Kolozsvár, szept. 20. — Az Uj Ke- let tud.) Elsőnek jelentette az Uj Kelet a CFR hármias igazgatóságának azt az elhatározását, hogy még a héten meg- kezdi a vasut belföldi tartozásainak ki- fizetését. Ezuttal min ismeretes csak ötszázmillió lej áll az 1926, 1927 és 1928 évi tartozások kiegyenlítésére, valamint a külföldiekkel szemben fennálló adóssá- gok — körülbelül 200 millió lej — soron- kívüli teljes kiegyenlítésére. Tekintet- tel arra, hogy az 1929 évben kiutalt szám- lákat a CFR augusztusban kivétel nél- küli kifizette 350 millió lei összegben, már csak azok a régebbi tartozások ma- radnak fenn, amelyekből most egymil- liót és az ezenfelül összeg 10 százalé- kát fizették ki, valamint a nagyobb szá- litók egyrésze.

A még ki nem egyenlített tartozások a következők: Resica 340 millió, Astra vasgőngyár 107 millió. Lupeni közsé- há- nya 50 millió lej és még hat vállalat, a

melyeknek mintegy 15 millióval tartozik a CFR, valamint a most részben kifizet- tet adósságok hátralékos része. Mind- ezek a tételek egymilliórd 200 millió lej- tesznek ki és ezek kifizetését a CFR ugy- gondolja, hogy külföldi kölcsönt fog- erre a célra felvenni. Ezt a megoldást azonban előzőleg az igazgatóságnak még jóvá kell hagyania. A külföldi kölcsön- ből számítják kifizetni azt a 250 milliót is, amellyel az autonóm CFR-munkás pénztárnak tartozik a vasut, valamint különböző kártérítési összegeket, mint- egy 200 millió lej, amelyek miatt a CFR-t perelik, vagyis végeredményben a vasutnak 1 milliárd 650 millióval tar- tozik meg a vasut.

A most kifizetésre kerülő összegeket heti 100 millió részletekben fogja folyó- sítani a Banca Nationala, vagyis az érde- kelt hitelezők öt héten belül hozzájutnak a pénzükhöz.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Szombat, szeptember 21.

Budapest. 9.15: Hangverseny. 1. Deet- howen szonáta. 2. Schubert: a) Lied der Mignon; b) Der Neugierige; c) An die Nachtigall. 3. a) Giordani: Caro mio ben; b) Popper: Vito 4. Bizet: Micaela áriája a „Carmen” című operából. 5. Brahms: Gordonka-zongora szonáta. 2. Schubert: a) Lied d. gio effrenoso. Al- legro molto. 6. a) Szabados: Vágyak, b) Weigarth Aladár. Két dal. 9.30: Hírek. 12.05: Smitoff Sergej „Volga” orosz balalajka-zenekarának hangversenye. 1. Csajkovszki: A templomban. 2. A hó- alját alszik egy kis falu — hazafias ro- mánc. 3. Borodin: A tatár fogságban. 4. Kurileff: Ne zizegi rozskalasz. duett (Kö- logriovoff Mitrofan és Kokorszky György). 5. Glincka: Bizonytalanság. 6. Esti ha- rang — Ech ráz, eszed ráz! — orosz melódiák. 7. Gretschaninoff: Berceuse. 8. Korniloff: A harci sasok — románc. 9. „Szombaton” és „Késő estén” — moszkvai melódiák. 10. Dimitrieff: A fenyőfa — trió. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés. 14.30: Hí- rek, elemiszérarak. 16: Bodó Elek ren- dőrkapitány felolvasása: „A szélhámo- sok világából”. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17.10

A Kisfaludy Társaság irodalmi délután- ja. 1. Versek. Elmondja: Sajó Sándor, a Kisfaludy Társaság r. tagja. 2. Elbeszélés. Felolvassa: Jakab Ödön, a Kisfaludy Társaság r. tagja. 3. Tanulmány. Felol- vassa: Kéky Lajos, a Kisfaludy Társa- ság tagja és titkára. 18: A magyar kir. 1. honvédegyezred zenekarának hang- versenye. 1. Striczl. Volt IV. honvéde- rületi induló. 2. Waldteufel. Estudian- fina — spanyol keringő. 3. Adam. „Si j'etais roi” című operából — megnyitó. 4. Gounod „Faust” — ábránd. 5. Grieg Solvejg dala. 6. Wallace: Maritana — megnyitó. 19.25: Lóverseny-eredmények. 19.40: A Buda Országúti Szentferenc- rend Plebánia Egyházközségének a kínai missziókba induló nyolc Ferences-szer- tes tiszteletére rendezendő búcsuetélye a Vigadó nagyterméből. 1. Huber: Fo- hász. 2. Kocsis László: „Menjeteik boldog magyar barátok”. Szavalja: Abonyi Géza a Nemzeti Színház művésze. 3. a) Hän- del: „Larghetto”. b) Cul: „Orientale”; c) Hubay: „Zenhir”. 4. Noseda: „Husvétü harangzó”. Ünnepi beszéd. 6. Beretvás: a) Szent Ferenc imája; b) Naphimnusz, Assisi Szent Ferenc Oratoriumból Ének- li: Laurisín Lajos, a m. kir. Operaház művésze. 7. Főpapi áldás. 8. Pápai him- nus. 21.45: Basilidesz Mária dajestje. 1. Händel: Deggio morir. 2. Schubert: Ge- sänge des Harfners. 3. Schumann: Frau- en, Liebe und Leben — dalciklus. 4. Régi magyar népdalok. 22.30: Pontos időjel- zés, időjárásjelentés és hírek. Majd. Ma-

gyari Imre és cigányzenekarának hang- versenye. Berlin. 19: Vidám gramofonzene. 20: Zeneóra. Bern. 20.30: Spanyol-est. 22.45: Szóra- koztató zene. 22.45: Tánczene. Belgrad. 20.45: Operett-est. 22.45: Rá- dió-kvartett. Bordeaux. 20.45: Zenekari hangver- seny, gramofonzene. Pozsony. 19: Egy operett közvetítése Prágából. — 22.25: Jazz-band. Breslau. 20.15: Jean Gilbert: „Uschi” c. operettjének közvetítése. 22.35: Tánc- zene. Bukarest. 21: Wagner: „Tristan és Isolda” c. operájának közvetítése gramo- fonon. Davenport Experimental. 20: Tézene. Frankfurt. 21: Fuvózenekari hangver- seny. 22: Szórakoztató zene és Offen- bach: „Az elizondói leány” c. vígoperá- jának közvetítése. Genova. 20.06: Rádiókvintett. 20.55: Lehár: „Éva” c. operettjének közvetítése. Hamburg. 19: Kis suitek, zenekari hangverseny. 20: W. Goetze: „Ofensége a táncosnő” c. operettjének közvetítése. 23: Tánczene. Hilversum. 19.41: Szórakoztató zene. 20.50: A házizenekar hangversenye. Katowicz. 20: Hangversenyközvetítés Posnanból. 22.45: Tánczene. Kassa. 12.05: A szalonzenekar hang- versenye. 19: Egy operett közvetítés Prágából. 22.25: Jazz-band. Krakó. 20: Esti harangzó. 20.05: Hangversenyközvetítés Varsóból. 23: Értelmi szórakoztató és tánczene. Königsberg. 19: Karének (gramofon). 20: Bach-hangverseny. 22.30: Tánczene. Langenberg. 20: Vidám est. Utána tánczene. Leipzig. 20.10: Ünnepi hangverseny 21: Ludwig Thoma-est. 2. L. O. London. 20: Katonazene. 22.20: Rádió-variété. 22.45: Tánczene. Milánó. 20.30: Zenekari hangverseny. 23: Szórakoztató zene. Moravska-Ostrava. 22.25: Jazz-band. München. 20: Zenecsokor a házizenek- ar hangversenye, Johann Strauss, Edu- ard és Josef Strauss, ifj. Johann Strauss Oscar Strauss és Richard Strauss mű- veiből. 22.45: Szórakoztató és tánczene. Prága. 19.30: Rud. Piskacek: „Az ifju Serafin gyöngye” című operettjének köz- vetítése a stúdióból. 22.25: Jazz-band. Róma. 21: A karabíneri-zenekar hang- versenye. Stambul. 21.30: Zenekari hangverseny. Utána jazz-band. Stockholm. 15: Rádió-kabaré. 22: Régi tánczene. 23: Modern tánczene. Torino. 19.15: Rádió-kvintett. 21: Strauss „Varázskeringő” című operettje- nek közvetítése.

10 könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvosztálya- nak olcsó könyvsorozata.

- Knut Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
- Revész Béla: Orkán. (Elbeszélés- sek). 108 lap.
- Forró Pál: Királyi szeretők. (El- beszélés-ek). 90 lap.
- Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztió. 88 lap.
- Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
- E. Mitchell: Összeesküvők. (Re- gény). 172 lap.
- Könyv Ady Endréről. 136 lap.
- A köztársaság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.
- Hedenstgerma A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.
- Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és meg- rendelhető az UJ KELET könyv- osztályában. (Utánvételek 12 lej portóköltség.)

Kivonat az

Ujévi árjegyzékből

Selyem Tulesz, sárga vagy ezüst bortníval felszerelve	500 lejt 6
Gyapfu	500 lejtől
Török gyapfu Tulesz, sárga v. ezüst bortníval felsz.	500 lejtől
Barmicva, gyerekülés, bortníval felszerelve	250 lejtől
Machzor, 9 db., diszkótésben, egész évre, magyar, német vagy zszaron fordítás an	650.— lej
Machzor, 4 darab, főünepekre, diszkótésben, magyar, német vagy zszaron fordítás an	300.— lej
Mitram, diszkótésben 150, bõrimitáció 300, valódi bõr	500.— lej
Iomkippur sapka, fehér libertin, ar ny v. ezüst dísszel	120.— lej

Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.

ANTON ROSENZWEIG

Cluj, Piata Mihai Viteazul 37-38. — (Saját ház)

Kérem a 38. házszámra ügyelni!

AZ Ő NEVÉBEN...

Irta: AVIGDOR HÁMÉIRI

Nem tudom, van-e valaki, aki saját szemével látta a számára megasólt sárgórót. Engem azonban a háború-istene ebben a megkülönböztetett kegyben is részesített, amikor fogságba kerültem — pár órára.

Őrjáratba küldtek bennünket. 5-en voltunk. Véletlenül hárman zsidók és ketten nem-zsidók. En a magam részéről nem csinálom különös előszeretettel az ilyen definíciót, hogy „zsidó — nem zsidó”, csakhogy ebben az esetben, amit itt elmondok, nem kérdezte tőlem a sors, hogy megkülönböztetem-e a zsidót a nem-zsidótól. Kénytelen voltam érezni zsidó voltomat — az irtózatig.

Tehát: hárman voltunk zsidók és ketten magyarok. Már sikerült is egyes fontos dolgok megtudnunk az ellenséges tábor állásáról, s hirtelen — benne voltunk a kelepében. Az orosz őrjárat körül volt bennünket minden oldalról, úgy, hogy menekülésre még gondolni sem lehetett. Fogságba jutottunk: este tíz órákor.

Az oroszok, lehetek vagy harmincan, elvezettek bennünket egy kicsi, félig felperzselt faluba. De nem vezethettek mind nyájunkat a parancsnokuk elé: az egyik bajtársunk, egy magyar fiú, utközben visszazökölt — s miután alaposan megmotoztak bennünket és a zsebkendőket is elszedték, elvitték a parancsnok elé. Egy alacsony vityilló előtt állottunk. A parancsnoksági épület minden oldalról omladozott, rothadt szalmával volt fedve és egész külseje a szegény, nyomorúságos galicjai paraszt benyomását kellette. A kalapja, azaz a fedele, oldalt volt dülve és az egyik lyukból kikukuskált a fej: valami rongy fele a padlason: apró, sötét szemek, melyek mindig csak félig vannak nyitva, — az ablakok, — ravaszul néznek felénk. Csakhogy ebből a házfeléből részeg artikulálatlan hangok törtek ki, — és mi azonnal megismertük: — ez az orosz komandó, a csapat-parancsnokság.

Bevitték a részeg kunyhóba. Amikor az ajtó megnyílt — pálinkaszaggal és füllesztő füsttel kevert pára esapta meg orunkat. Mintha kinyitotta volna a száját és beteg, alkoholtól kikézdett tüdejével léhelne reánk, amj megvakítja a szemet, megsüketeli a fület és megbénítja a lélegzést.

Amikor kinyitottuk a szemünket borzalmas kép tárult elénk: lengett asztal roskadásig tele üvegekkel és poharakkal és egy óriási löcsa különböző színű és büzi kiomlott italokból. Az asztal körül kestonák ültek, különböző orosz tisztiek: gyalogosok, lovasok, kozákok és közönséges részegek, akik ittak és füstöltek és dorozsoltak félig meglámbant aggyal. Az az orosz altiszt, aki bennünket vezetett, megállt az egyik előtt és tiszteletteljes pózban jelentette, hogy osztrák foglyokat hozott. A listát a sok alkoholtól már teljesen el volt ázva, hágyadt, ködös szemmel nézett rá és megértőleg mondta: jól van, mehatsz. Felénk nem is fordult, ese kény létezésünkről tudomást sem szerzett, dudolt magának és ivott. A többiek utána. Az egyik közülük valami zsidó dalba fogott, csakhogy ez nem zavarta a többieket, a harmónia egységes maradt, köki a maga módján dudorászott valamit...

Közben körültekintettem. A falak tele vannak aggatva szent képekkel, melyek a sok portól és a pókhálótól foszladozásnak indultak. Az ágyon egy tiszt-féle fekszik elnyulva és teljes tudóval horkol. Ez a horkolás hasonlított némileg társaink bün-himnuszához. A kályhában tűz ég és rajta disznóhús-darabokkal telt lábas rotyog haragosan. A lábasból felszálló illat belevegyül a bor és a füst bűzébe és hányást ingerli a gyomrot. Az asztal alatt fekszik egy ember. Moziulatlanul. Jól megnéztem — ráncs feje.

Egész testemben megborzáltam. Kábultságom egy pillanat alatt elmulott. Akaratlanul bajtársaim felé néztem.

— Hol van a fej?
Megtaláltam: a fej az asztalon volt. A fömómentelen üveg és pohár között, a vörös folyadék tőcsájában állott a fej. Igen, állott. A lemetezett nyakon... A szemek félig

nyitva voltak és a szájában — egy szunynyadó tűzű cigarettá.

Nem volt nehéz felismerni: zsidó fej... Csak az, aki tudja az ördögök és a tisztálatlan szellemek nyelvét, képes szavakban kifejezni azt az érzést, amely abban a pillanatban erővel rajtam. Eltorzult, megcsontított holttestet eleget lehet látni a háborúban. Hiszen ezért harca ez az igazság és a szabadságnak. De ez a látvány — ez valamivel több annál is, amit az igazság és a szabadság méltányolhat.

Mindent természetesen most gondolom el, amikor ezt az esetet megírom; a történet idején nem gondoltam semmire. Cigarettafüst, meleg, párolgó embervérrel kevert italok bűze kószát jédezt el agyamban és teljesen megzavart. Szemem láncolni kezdett az üregében, szívem toromba szaladt, számban szósztú és egyúttal édes nyálkát éreztem és agyamban pokoli képek és alakok jelentek meg.

Kábultságomból a parancsnok hangja rászólt fel.

— Kij közületek a feljebbvaló?

Nyellem egyet forró nyálamon és a fejem szédülni kezdett.

— En.

— Zsidó vagy?

— Igen.

— Jól van. Kij közületek meg zsidó?

— En. — szólt egyik bajtársunk.

— Azt látom. A ravaszság az arcodon ül. Kij még?

— En. — mondta a második bajtársam sápadtan, reszkető hangon.

— Csupa zsidók! Vigye az ördög! Szüntesze zsidó társaság! — Te is az vagy?

— fordult a magyar fiuhoz.

— En... nem.

— Tehát: három zsidó. — mondta a tiszt. — jól van.

— Nagyszerű! — hagyta rá egy másik tiszt. — Jókör jöttek. Biz' isten, jó órában...

— Tudjátok ti, zsidók, mi van ma?

— Eszembe jutott, hogy Krisztus születésnapja van. Hallgattam. A tiszt folytatta:

— Ma szent nap van, zsidók, nagy ünnep. Isen fiának születésnapja. Tudjátok ti, mi az?

— Igenis! — feleltük egyhanguan, szárazon.

— Jó, biztosan tudjátok. Hiszen nektek többet kell tudni erről az ünnepről, mint nekünk, keresztényeknek. Hiszen a ti jóvoltokból jutottuk ehhez az ünnephez. Ti voltatok elősegítői annak, hogy a Megváltó azzal a fájdalommal és szenvedéssel, amit elviselt, megtisztítson bennünket minden büntől és salaktól. — s ezért, hálából és köszönetből, velünk együtt ünnepeleitek meg ezt a nagy napot. Hová valók vagytok, zsidók?

— Magyarországból.

— Hungáriából? — igen, igen, mintha már hallottam volna, hogy a magyar zsidók szakértői ennek... Mondjátok csak, zsidók, igaz az, hogy nálatok, hogy ti magyar zsidók szakértői vagytok a keresztény vérivásnak?

Hallgattunk. Megdermedten állottunk egy helyben és hallgattunk. Mit lehet itt beszélni?

— Nos, mit hallgattok? Hiszen ez nyílt titok... Mond csak, kérlek, — fordult felém — te rangban felettük állsz, te biztosan többet tudsz, mint ők: hogyan veszik nálatok a zsidók a keresztény vért?

Ismét lenyeltem gennyszorú nyálkámot és hallgattam. Ő folytatta:

— Te is hallgatsz? Miért hallgatsz? Ez nem szép tőled. Hát illik ez, csak ugy ni hallgatni? Ha ugy van, — fordult a magyar fiu felé — mond csak te, biztosan te is tudod: hogyan isszák nálatok a zsidók a keresztény vért. Hogyan isszák a ti véreteket?

A magyar fiu katonásan meghajolt, köhéscelt egyet és mondta:

— Tiszt ur: A zsidók mináitunk nem issznak keresztény vért! Nálunk nincsenek emlíerevők!

A tiszt bólintott a fejével:

— Milyen vallásu vagy — kérdezte csodálkozva. — Te is kereszténynek vallod magad?

(Folyt. következik.)

Könyvszenzációk!

- Berendné: Istenek és ösztönök. Füzve 190, kötve 258 lei.
- Komor Fischmann S. utó-dai. Füzve 190, kötve 258 lei.
- Millikán: Tudomány és vallás. Füzve 130 lei.
- Wodehouse: Forduljon Psmithhez. Füzve 55 lei.
- Hamsun: Uj föld. I-II. Füzve 170 lei.
- Swinnerton: Estétől reggelig. Füzve 102 lei.
- Coster: Nászutazás. Füzve 102 lei.
- London: Vadon szava. Füzve 102 lei.
- Göncz: A teniszjáték. Füzve 150 lei.
- Karinthy: Minden más-keppen van. Füzve 231, kötve 313 lei.
- Ibanez: Mare nostrum. Füzve 194, kötve 272 lei.
- Kodolányi: Két leány-arc. Füzve 136 lei.
- Boccacio: Dekameron. I-III. Kötve 2040 lei.
- Ewers: A vörös kő. 2 kötet füzve 330, kötve 476 lei, a két kötet egybe-kötve 408 lei.
- Molnár Ákos: Végre egy jó házasság, Füzve 163, kötve 231 lei. (Mikszáth pályadíjas regény)
- Kádár: Hegesztés kézikönyve. Füzve 238 lei.
- Barna: Vas- és fémipari kézikönyv. II. kiadás. Füzve 340 lei.
- Koltai: Utburkolatok. Kötve 408 lei.

Kitölteni, levágni beküldeni:

T. Uj Kelet könyvoszálya Cluj.
Kérem címre utárvétellel a „Könyvszenzációk” számaikat megküldeni.

Név:

Cím:

LEGETERJEDTEBB, legjobban bevezetett, hang nélküli, könnyű-járású, gépirónók kedvence a masszív

ROYAL
írógépek. Képviselete
MECHANICA

HALASZ BORISKA
Targul-Mures
Rádiók nagy raktára

Zsidó Színház. ישיבה תלמודית

STRAMER

Amerikából visszaérkezett szin-társulata szeptember 22-ikéig

Máramaros-szigeten

vendégszerepel.

CHARITÉ

szanatórium

Cluj-Kolozsvár, Strada Regală (Majális-utca) 12/a. szám. Telefon: 600.

Sebészet. Belgyógyászat (cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése). Szülészet (külön szülészobával és gyermekágyas osztállyal). Nőgyógyászat. Urológia. Orthopédia. Szemészet. Fülészet. Orr- és gégegyógyászat stb. Legjelenebb speciálta orvosok vezetése alatt. Röntgen. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. Gyógyfürdők (szénsav-, hab-, jód, kén, stb.) Villamos kezelések. Fogó- és hízikurák, bejárónak is. Napi ellátási és ápolási díj: I. oszt. 450, II. oszt. 350, III. oszt. 260.

Igazgató főorvos: Prof. Dr. Steiner Pál

אתרוגים

Erec-izsraéli és párgai eszrogot oicsón kitaláló minőségben, angróban szállí

Josef Ráth Bucuresti Hotel Regina

Szétkötés kezdődik szeptember 18-án

Elfogy az: „Egy Zsidósors” zsidóregényt

Már csak néhány példány van belőle. És nem lesz több alkalma megszerezni a legszebb, legmeghatóbb, legélvezetesebb

Mielőtt véglegesen kikerülne a könyvtári forgalomból, alkalmat adunk Önnek, hogy hozzájusson ehhez a megragadóan szép regényhez, amelyből már sok ezer példány kicse a zsidó olvasó közönségnek.

Állj néhány füzött és pár tucat kötétt példány van raktáron!

Állj: közönséges papíron 110— Lej
amatőr példány 140— Lej
izléses kemény kötés 150— Lej
és portoköltés.

Igen értékes ajándék!

Egységre inti a zsidó

Zsidó vála
Az uj közgaz
nel alapján nem
urnók elé szólítja
gárait. Ez alkalor
zati szerveket a
csokát választják
dennapi életére e
nagyobb jelentősé
szágyvülési vála
ökormányzatnál
ságnak közvetlen
nak intézésébe.
érdekei füződnek
és községek élér
jenek, amelyek
modern városi
iránt és garanciat
tészteséges váro
ezért kettözörten
lasztók egységes
politikai értelessé
kat a választások
Az Országos
amely az erdélyi
politikai szerveze
alkalommal is re
meg fogja adni
tagozatoknak. A
csak hogy az öná
jait járjuk és a
vüli nehézségek
oéikítözésünk elé
lasztási Blokknal
is sikerült egy
lasztásokon, mint
szágyvülési vála
ményeket elérni
nyunknak megfe
selve vagyunk a
képviseleve vagy
közönségi tanácsba
kon hangot tudt
jogos követelésé
relmeink ellen é
keinket.
Ezekkel az
meg korántsem
Sokkal hatékony
ben kell összefog
lasztási Blokkot
kombattáns párt
mert csakis az
fellepés biztosít
Mindezek alap
Választási Blokk
csoportok vezető
lanul a szükség
reorganizálására
hogy mindazok a
bíró zsidók, akik
a választási listák
hány nap alatt
Különös gond fo
ra, akik a zsidó
dát fogják kiten
Felhívjuk a vi
választási magat
jók be a közpon
intézőbizottság h
jekorán birtokul
strukciókkal látja
tárgyalás, vagy
tetí az egységet
Elvárjuk, hogy
lyi zsidóság egy
rognak köekán,
politikai vezető
fogja teljesíteni
Cluj, 1919 szept.
Országos
Dr.
olnök,